

GHEORGHE RACOVEANU

MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISERICA

Omenia și frumusețea cea dintâi

GHEORGHE RACOVEANU

MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISERICA

Omenia și frumusețea cea dintâi

Cu o prefață de Constantin PAPANACE

SAMIZDAT

© Editura SAMIZDAT

Redactor: Laurențiu Tăun
Tehnoredactare computerizată: Antonia Cristescu
Coperta: Ionaș Stan

ISBN 973-8166-06-3

Tiparul a fost executat de tipografia
ANTET XX PRESS
Filipeștii de Târg, Prahova
Str. Max Heberlin, nr. 677
tel.: 021/2234945, 021/2221245
E-mail: antet@fx.ro
www.antet.ro

NOTĂ

Reedităm lucrarea distinsului teolog și cărturar, discipol al lui Nae Ionescu, intitulată MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISE-RICA. FIINȚA ȘI EXISTENȚA MIȘCĂRII LEGIONARE. MĂRTURII, cu o introducere și postfață de Constantin Papanace.

Prima ediție a fost publicată în străinătate (exil), în condiții precare, într-un număr restrâns de exemplare, la editura ARMATOLII, Biblioteca Verde, Freiburg, Germania, fiind epuizată mai de mult. Solicitățile de retipărire au fost multe și insistente, fapt care m-a impulsionat în a înfăptui un anume act de cetezanță, dar necesar, de a publica această lucrare din Colecția Armatolii, prin forțele proprii, fiind singurul moștenitor testamentar în viață al arhivei fratelui meu Constantin Papanace.

Factorul determinant, însă, este valoarea intrinsecă a acestei lucrări, atât din perspectiva din care este abordată, dar mai cu seamă prin originalitatea problematicii și a conținutului, răspunzând cerințelor unei generații dinamice, care promova cu perseverență și statornicie elanul eroic al dăruirii, voind să aprindă credințe nebănuite, să transforme și să revoluționeze sufletul românesc, stimulând energia și forța morală a neamului, fără de care nu poate exista niciodată biruință, având ca bază de plecare Omul, nu programul politic. „Reforma omului, nu reforma programului politic.“ (C.Ș.C.)

Era o mișcare politică ce se îndrepta către Dumnezeu, structurată religios, cu temeliile adânc înfipite în teologia creștină, având ca scop „învierea morală a neamului românesc.“

Totodată, publicăm în această ediție un eseu al autorului de mare valoare, impresionant prin originalitatea și substanța lui, privind structura psihică și morală a românului, în care este prefigurată adevăratul profil moral al românului autentic, nedeformat de tarele iobăgiei și ale stăpânirilor străine. Ni se prezintă

tipul original, omul de omenie, românul adevărat, în eseu intitulat „Omenia și frumusețea cea dintâi“, cu un cuvânt înainte de nimeni altul decât Mircea Eliade.

Sperăm ca noua ediție să fie de folos și să sensibilizeze conștiințele și inimile cititorilor.

Carol Papanace
18.XI.2002, București

Lucrarea de față este finanțată integral de Carol Papanace.

PREFATĂ

În acest volum publicăm niște texte ale mult regretatului cărturar și erudit teolog care a fost Gheorghe Racoveanu. Unele dintre aceste texte sunt inedite.

În *partea I* se reproduce o conferință intitulată „Mișcarea Legionară și Biserica“, pe care G. Racoveanu a ținut-o la 15 martie 1943, la trei ani de la moartea maestrului său Nae Ionescu, în fața grupului legionar internat în lagărul Buchenwald. După cum se va vedea din cele ce urmează, autorul, pornind de la convingerea că „examinarea unei probleme care – orice s-ar spune – rămâne problema centrală a Mișcării noastre și mândria noastră cea mare“ – analizează, în lumina doctrinei creștine ortodoxe, mai toate aspectele acestei importante probleme. Perspectiva din care discută faptele este aceea a unui *mărturisitor*. După ce, în prealabil, atrage atenția asupra hermeneuticii, adică operația care „cu ajutorul citatelor din Noul Testament se poate susține orice; se pot susține și contrariile...“, el conturează „*criteriul adevărului în ortodoxie*“. În această lumină, Racoveanu discută cu toată franchetea și cazul acelor camarazi care, în momente de disperare, au recurs la fapte de extremă violență. Cum se exprimă dintru început, lui „nu-i place să ocolească dificultățile“. Precizează că „uciderea cu voie, fără voie, în legitimă apărare ori în atac... rămâne un *păcat*. Că uneori Biserica iartă păcatul, asta nu modifică situația. Păcatul iertat nu poate fi confundat cu fapta, cu porunca evanghelică. Referindu-se la fapta Nicadorilor, <plenipotențiarilor ai destinului comunității noastre, care au fost în situația de a pedepsi pe călăii sufletului nației>, ține să amintească că

<Biserica Ecumenică nu pedepsește pe împuterniciții comunităților de destin ca pe niște singuratici. Iară fapta care se cheamă *ucidere*, uneori, e numai *Necurăția a mânilor*.>

După ce face mai multe confruntări între textele hotărâte în cele șapte sinoade ecumenice (325-787), care recunosc că trăirea Evangheliei, *fiind un fapt istoric este relativ* – (așa cum a precizat și Căpitanul când a recunoscut că „*suntem păcătoși fiindcă trăim în veac*“) – ajunge la concluzia că „*învățătura Căpitanului nu se deosebește de învățătura părinților Bisericii*“. Desigur, problema este prea vastă pentru a putea fi epuizată în cadrul unei conferințe. Totuși, documentata sinteză făcută de Gh. Racoveanu, prima încercare de acest gen în scrisul legionar, poate constitui o solidă bază de plecare pentru alte studii în această direcție.

Trebuie remarcat faptul că, cu prilejul acestei conferințe, a ținut să facă unele precizări semnificative în legătură cu misticismul legionar al Căpitanului. A spus: „*Țin să fac aici o remarcă. Și să dau un îndemn: sunt unii camarazi care înclină a crede că în vremea din urmă Căpitanul ar fi căzut în misticism. Că adică unul ar fi Căpitanul din „Pentru Legionari“ și altul Căpitanul din „Însemnări“. E o eroare gravă. Și o impietate*“. Se referea la unele insinuări puse în circulație de „oamenii Comandantului“ Sima, cu scopul perfid de a minimaliza valoarea politică a Căpitanului. Faptul că denunțarea acestei erezii o făcea chiar în cadrul unui grup, iscodit, intimidat și manevrat de acești rătăciți, arată nu numai luciditate, dar și mult curaj moral.

În *partea a II-a*, se reproduce planul de lucru (schița) unei lucrări de largă respirație, intitulată: „*Ființa și Existența Mișcării Legionare a lui Corneliu Codreanu*“. Din structura acestui plan de lucru se poate aprecia cât de cuprinzătoare era viziunea lui Gheorghe Racoveanu despre Mișcarea Legionară. Neașteptata moarte l-a surprins tocmai când se apucase să scrie această lucrare. Din numeroasele capitole cu diviziunile și subdiviziunile lor, n-a apucat să schițeze decât câteva. Și acelea, cum rezultă din manuscrisele rămase, fragmentar și la primul condeiu. Acest fapt

ne face să ne dăm seama încă o dată cât de mare a fost pierderea lui pentru scrisul românesc în general și cel legionar în mod special.

Poate pentru Gheorghe Racoveanu care, cum se știe, avea cultul unei documentări cât mai perfecte, expusă într-un stil impecabil și o limbă românească ca „un fagure de miere“, cum au caracterizat-o unii, să pară publicarea acestor fragmente ca ceva nedorit. Și pe drept cuvânt. Ne putem închipui cu câtă migală le-ar fi amplificat și cizelat el, spre a face din aceste scrieri adevărate bijuterii. Totuși, ne-am dat permisiunea să le scoatem la lumină, fie și incomplete, cu speranța că vor fi fecunde pe ogorul scrisului legionar. Atât planul de lucru, care reflectă laturile esențiale ale gândirii Căpitanului, cât și paginile scrise ce, în forma lor concentrată, par mai mult niște aforisme, pot constitui sursă de inspirație și îndreptar în cercetări pentru toți aceia care se interesează de fenomenul legionar. Din această perspectivă, ele pot rodi mai mult decât ne putem închipui.

De altfel, procedeul de a reproduce texte inedite fragmentare după moartea autorilor nu este un fapt rar în domeniul culturii. Uneori, asemenea texte au avut o influență mai mare chiar decât acele opere publicate în timpul când trăia autorul respectiv. Este suficient să ne amintim de influența pe care a avut-o „*Wille zur Macht*“ a lui Nietzsche care, cum se știe, a fost mai mult o colecție de reflecții fragmentare asupra aceluiași subiect. Păștrând proporțiile, s-ar putea spune același lucru și despre această încercare.

Oricum, pe plan legionar și aceste pagini fragmentare ale lui Gheorghe Racoveanu vor contribui substanțial la combaterea ereziei simiste pe care anumite elemente dubioase sau derutate au căutat să o difuzeze în rândurile legionarilor, prin falsificarea sublimului crez legionar formulat de Căpitan, pentru mărturisirea căruia și-au dăruit viața cei mai buni dintre camarazi.

În *partea a III-a*, redăm spre completare o serie de 12 articole sau note apărute fără semnătură sau cu inițialele lui Gheorghe Racoveanu, în oficiosul Mișcării, „*Orientări pentru Legionari*”. După cum se va putea vedea, cele mai multe dintre aceste articole au un caracter precumpănitor creștin, determinat cu ocazia sfintelor sărbători. Sunt însă și unele ca acelea intitulate: „*pe cine au omorât*” sau „*Îndemn la asasinat*”, care ar putea fi considerate ca un început al capitolelor anunțate în programul său de lucru, dar nescrise din cauza morții sale neașteptate. Mărturia făcută în articolul „*Îndemn la asasinat*”, din care rezultă și răspunderea lui Iorga la asasinarea Căpitanului, a devenit de o mai mare actualitate, în urma articolului profesorului Constantin Marinescu, apropiat colaborator al marelui istoric, publicat în oficiosul partidelor „România” din iunie 1971. De aceea, vom zăbovi puțin asupra acestui caz.

Cum se va vedea din acest articol, Racoveanu, după ce amintește ordinea și liniștea ce au domnit tot timpul înmormântării mucenicilor Moța și Marin, ordine asigurată de porunca Căpitanului, redă următoarele afirmații ale lui Nicolae Iorga, făcute la Senat, înconjurat fiind de miniștrii și senatorii guvernamentali, pe care voia să-i îmbărbăteze:

„Ei, Domnilor! Vați speriat de niște copii? Eu, Domnilor, l-am întrebat odată pe *Colonelul Boyle*: cum ai putut Dumneata, Domnule, să salvezi singur colonia românească din Odesa, în vremea revoluției bolșevice? (n.red.: *Colonelul Boyle*, atașat militar englez). Și *Colonelul Boyle* mi-a răspuns: Domnule Profesor! Eu sunt canadian și vânător. Și la noi, în Canada, vânatul cel mai al dracului e câinele sălbatic. Te atacă în haită. Poți să dobori Dumneata unul, doi, trei, patru; cei ce rămân, te sfâșie. Ei, dar de ești vânător cu experiență, vei observa Dumneata că în grămada care te atacă este unul care *conduce*. Pe acesta de-l țintești între ochi, toată liota se împrăștie!”

Mă aflam în localul redacției „Cuvântului” când a sosit acolo, revoltat, Nae Ionescu: „Auzi, măi, Nebunul! Auzi ce vorbește?

Asta e îndemn la asasinat!” (Și Nae Ionescu mi-a povestit ce spusese Iorga la Senat. Despre „*povestea cu câini canadieni*” a și scris Nae Ionescu nu mult după aceea). (n.b. A se vedea textul integral al articolului la pag. 59).

Așa a mărturisit Profesorul Nae Ionescu acum trei decenii și jumătate. Recent, Profesorul Constantin Marinescu scrie în ziarul menționat mai sus, după trei decenii și mai bine, *următoarea mărturisire*, cu adevărat senzațională:

„În dimineața imediat următoare *odioasei executări* (n.n. sublinierea autorului) a șefului mișcării și a camarazilor săi, verde la față și tremurând, s-a înfățișat Armand Călinescu la casa în care locuia Nicolae Iorga, în șoseaua Bonaparte, și a cerut să vorbească cu Profesorul. Prin servitoarea care îi transmitea această dorință, acesta, în culmea indignării, a trimis următorul răspuns tăios: <*Nu stau de vorbă cu asasinii!*>” (n.n. sublinierea autorului)

Nu punem la îndoială mărturia Profesorului Marinescu, mai ales că ea rezultă „din izvor *direct* și după un amănunțit control”. Totuși, mai multe întrebări se nasc spontan: de ce nu a manifestat Profesorul Iorga această atitudine față de odiosul asasin Armand Călinescu și în mod public, nici imediat și nici mai târziu? Căci dacă ar fi manifestat-o, desigur, nu s-ar fi produs ireparabila greșeală cu moartea lui, pe care cu toții, în frunte cu Tatăl Căpitanului, am regretat-o.

Să-l fi șantajat Armand Călinescu cu vreun alt „*îndemn la asasinat*” mai puțin alegoric, cu care îl avea la mână? Sau șantaje de altă natură? Cam aceeași întrebare se pune și pentru Prof. Marinescu: de ce a așteptat să treacă trei decenii și mai bine ca să facă această extrem de importantă mărturie? Căci dacă ar fi destăinuit-o la timp, ar fi atenuat legitima repulsie a unei întregi generații de tineri față de memoria unui învățat excepțional care, peste toate greșelile lui, va ocupa un loc de frunte în istoria culturală a Neamului românesc.

În ceea ce privește mărturiile menționate mai sus, noi le credem pe ambele adevărate. Ele reflectă caracterul pasional și irascibil al lui Iorga. Gelos pe oricine putea să-i rivalizeze influența, cu deosebire asupra tineretului, el slobozea săgeți veninoase. E cunoscută pizma ce o manifesta față de oameni superiori ca Vasile Pârvan, Nae Ionescu etc. Față de Căpitan, pizma lui l-a împins până la *îndemn la asasinat*, știind că aceasta ar fi pe plac atât politicienilor care îl adulau, cât și sceleratului rege Carol al II-lea, cu Esterele și traficantii lui aleși. Poate, când a văzut că îndemnul său s-a realizat prin sugrumarea Căpitanului, a Nicadorilor și Decemvirilor, și-a dat seama că a fost folosit ca paravan. Atunci a rostit înfierarea pe care o redă Prof. Marinescu: „*Nu stau de vorbă cu asasinii*“.

Dar această înfierare a fost numai un foc de paie. Căci, chiar a doua zi după odiosul asasinat, Nicolae Iorga atenuează, dacă nu chiar anulează, afirmația „nu stau de vorbă cu asasinii“, făcută în ajun. Dintr-o mărturie certă făcută de secretarul de ședințe al Academiei Române, Ion P. Sachelarie, rezultă următoarele: „În dimineața următoare nopții în care a fost asasinat Corneliu Zelea Codreanu, membrii Academiei Române se găseau întruniți în sala cea mare a Academiei într-o ședință obișnuită. Printre cei din urmă sosiți a fost profesorul Gh. Ionescu Șișești. Aducea vestea monstruosului asasinat, relatându-l cu informațiile pe care le avea. Toți membrii tăceau consternați. Numai Iorga a răspuns: <DA! DĂR S-A PROCEDAT FOARTE STĂNGACI!>“

Așadar, Nicolae Iorga nu regreta odiosul asasinat, ci numai faptul că a fost „*stângac*“ în camuflarea lui.

Mai târziu, când a redactat ultimul său volum din Istoria Românilor, redă acest cutremurător eveniment în următorii termeni anodini:

„Peste puțin, după ce se dovedise că aparatul de stat funcționează, un comunicat anunța împușcarea, în anumite condiții, a

asasinilor lui Duca și ai lui Stelescu, și chiar a șefului mișcării, a cărui eliberare se cerea și cu anumite întetiri străine“.

Din toate acestea rezultă că Nicolae Iorga nu numai că a continuat să stea de vorbă cu asasinii, dar, îmbrăcat în uniforma așa-zisului „Front al Renașterii Naționale“ a defilat în prima linie, dând onorul șefului bandeii de asasini, care a fost Regele Carol al II-lea.

Acesta este caracterul marelui nostru savant Nicolae Iorga. Cum am arătat mai pe larg cu alt prilej (vezi articolul *Comemorarea lui N. Iorga*, Orientări, nr. 99, dec. 1965), acest caracter „amintește de un faimos cărturar bizantin din sec. Al XI-lea, Mihai Pselos, care era pe cât de erudit, pe atât de versatil“. Din cauza aceasta a ieșit o mare tragedie națională, prin moartea prematură a două personalități de mare calibru, cum au fost Căpitanul și însuși Nicolae Iorga. Ei ar fi adus încă mari servicii Neamului românesc, dacă cel din urmă nu s-ar fi lăsat derutat de dușmanii acestui neam.

Comemorarea lui Nicolae Iorga

De la început trebuie să recunoaștem că, oricâte circumstanțe atenuante s-ar invoca (și în diferite note din „Orientări“ noi am arătat destule), totuși, omorârea lui Iorga a fost – ca să folosim o cunoscută expresie a lui Talleyrand – mai mult decât o crimă, a fost o greșeală. Faptul că și Profesorul Ion Zelea Codreanu, Tatăl Căpitanului, care și-a văzut fiul ucis în mare parte datorită și investigațiilor lui Nicolae Iorga, a deplâns în termeni aspri omorârea „marelui învățat al neamului“, clarifică pe deplin situația. De aceea, noi înțelegem legitimitatea diferitelor comemorări care se fac de către români sau străini, cu ocazia unui sfert de secol de la tragica lui moarte. Căci toți recunosc că Nicolae Iorga a fost

o capacitate culturală ce rar se întâlnește. Cum bine îl caracteriza cineva: „Nicolae Iorga n-a fost istoric, n-a fost poet, n-a fost om politic etc., etc., dar a fost Nicolae Iorga!...“ Comemorarea lui, deci, pe toate meridianele culturale, ar fi pe deplin îndreptățită. Aceasta însă nu ne împiedică să vedem și latura subiectivă sau partizană, de multe ori ostentativă, a acestor comemorări. Cu toate meritele sale culturale prodigioase și incontestabile, marile savant român n-ar fi fost comemorat, mai ales în străinătate, dacă el, „profetul național“, nu și-ar fi mâncat – cum a scris sarcastic Octavian Goga – „tablele legii“. Adică dacă n-ar fi renunțat la naționalismul lui genuin manifestat alături de A.C. Cuza, în prima fază a vieții sale. De altfel, deși un geniu precoce, consacrării oficiale cu titlul de „Honoris causa“ sau cooptări ca membru la diferite academii europene sau de peste ocean, au început să se producă după ce Iorga și-a renegat trecutul, renunțând a mai pune o „anumită problemă“. Academia Italiană de Lincei, spre a da un exemplu, care a luat inițiativa comemorării lui Iorga la a XXV-a aniversare a morții sale, s-a eschivat să comenteze – după câte știm noi – pe Giovanni Gentile, cel mai mare filosof italian contemporan, asasinat de antifasciști. Spiritul partizan care animă pe mulți dintre „nemuritorii“ săi, apare evident. Din acest spirit purcede conspirația tăcerii care învăluie pe marele endocrinolog PENDE, unul dintre făuritorii acestei discipline medicale, pentru că în unele situații ale sale s-ar reflecta „concepții rasiste“!

Cât privește complexa personalitate a lui Nicolae Iorga, caracterizată de o congenitală nestatornicie, ar fi greu de explicat într-o notă scurtă ca aceasta. În esență, ea s-ar putea înțelege mai bine dacă s-ar ține seama de ascendenții familiei sale. După tată, Iorga se trage – după cum singur mărturisește în „O viață de om“, 1834, p. 8 – din familia „Iorguleștilor, oameni din Pind, de la Adriatică, care și-au trimis pe la 1760 odrasla la Botoșani, ca negustor.“ În sângele lui aromânesc se găsea deci și acea dimensiune ilirică, caracterizată prin combativitate, emotivitate excesivă și mândrie.

După mamă însă – cum tot el mărturisește – provenea din familia Arghiropolilor, „o familie bizantină, care a dat mari dragomani ai Porții...“ Adică o familie unde tarele omului levantin,

în climatul despotic al Sultanilor, erau adânc imprimate prin înseși funcțiunile subalterne, ce stimulau lingușelile, pizma și caracterul versatil. Antinomia între aceste două dimensiuni ancestrale moștenite de savantul nostru era organică. Blajinul sânge moldovenesc care s-a inserat între timp în vinele sale n-a reușit să închege o sinteză durabilă a acestor două dimensiuni contrastante. De aceea, discrepanța lor se va manifesta în toată activitatea multilaterală a lui Nicolae Iorga. Dimensiunea ilirică (sau dinarică), caracterizată prin impulsivitate, îndrăzneală, sensibilitate ascuțită, spirit revoluționar în toate domeniile ce creează mișcări de idei și fermentează revolte, îi va da lui Nicolae Iorga acel spirit animator plin de vrajă, care îl va profila ca un adevărat profet național; după cum dimensiunea bizantină sau levantină va lăsa să se întrevadă, mai ales în momente grele, „acel iz de slăbiciune în fenomenele vieții noastre publice“ – cum scrie Eminescu – „sub forma linsă a bizantinismului și a expedientelor“.

Expresia acestei dimensiuni levantine a fost pizma pe care Nicolae Iorga o nutrea pentru oamenii superiori contemporani, ca Vasile Pârvan, Nae Ionescu etc. mai ales când aceștia începeau să aibă influență asupra noilor generații. Din această pizmă s-a alimentat și oarba pornire împotriva Căpitanului, cu instigații pentru asasinarea lui (vezi nota „Îndemn la asasinat“, Orientări, nr. 18, martie, 1959) sau procese la Consiliul de Război, preludiul nimicitoareii prigoane din 1938-1939.

Imaginea acestei stranii ambivalente sufletești este redată de o fotografie în care Marele Cărturar, alături de alți politicieni, îmbrăcați în uniformă „Frontului Renașterii Naționale“, defila în prima filă, în fața Regelui derbedeu Carol al II-lea: pieptul umflat de orgoliu ca un războinic ilir și mutra schimonosită de un surâs ambiguu de curtean levantin, ce se pretează la orice spre a fi pe plac stăpânului... Acest tablou arată, de altfel, cât de mult se degradase clasa noastră politică zisă „democratică“, ce se târa defilând în fața unui tiran paranoic și putred până în măduva oaselor. Am ținut să amintim aceste trăsături contrastante ale personalității lui Nicolae Iorga într-un moment când se fac panegiricuri de circumstanță, spre a se avea o imagine mai apropiată de adevăr. Numai așa se va putea înțelege mai bine atât orbitoarele dăre

de lumină lăsate de prodigioasa lui inteligență, cât și petele negre ca noaptea, ce mânjesc mizerabilul lui caracter, de o factură levantină ce aminteste de un faimos cărturar bizantin din secolul al XI-lea, Mihail Pselos. De aceea, regretând moartea lui Nicolae Iorga, să reținem și să venerăm ce a fost mare și românesc în el și să ardem, cum spune Căpitanul, „în focul cel mai mistuitor“, amintirea omului levantin, cu toate tarele lui ancestrale, care au provocat tragedia generației dintre cele două războaie, drama noastră națională.

Am făcut această paranteză pentru a arăta că și partea a III-a a acestui volum de „*Mărturii creștine și legionare*“ prezintă, cum am văzut, un interes atât istoric, cât și de actualitate.

Legionarismul lui Racoveanu

Ca încheiere a acestor însemnări, găsim necesar să amintim ceva și de poziția lui G. Racoveanu în cadrul Mișcării Legionare. Desigur, după cum se constată și din scrisul său, reprodus aici, ca și în alte publicații, Racoveanu, deși manifesta o admirație nemărginită pentru personalitatea Căpitanului și doctrina lui, totuși nu-l numește cu apelativul „Căpitanul“, așa cum obișnuiesc legionarii încadrați. Acest fapt ar arăta că el dorea să se mențină, fie și în aparență, pe o poziție mai detașată de Mișcare, spre a putea contempla și discuta fenomenul legionar și în mod formal, cu mai multă obiectivitate. În acest fel, cum își încheia articolul „Îndemn la asasinat“: „vreau să le dau (legionarilor prigoniți) o mână de ajutor“.

Pentru acest motiv, și noi când am scris despre Gh. Racoveanu, i-am respectat această dorință tacită, prezentându-l numai ca un „*mare prieten al Legiunii din vremuri grele*“. Cu ocazia

împlinirii a 60 de ani, scriam în „Orientări“ (nr. 29, februarie, 1960): „După cum se știe, Gheorghe Racoveanu, ca și Maestrul său adorat, Nae Ionescu, n-a fost încadrat în Mișcare. A râvnit să fie numai „*un prieten*“. Și a fost. Dar nu din prietenii de paradă, care dispar ca potârnicșile când vin prigoanele, ci „*un prieten din vremuri grele*“. S-a declarat cu mândrie prieten al legionarilor în prigoanele din timpul Căpitanului, iar de aproape două decenii a împărtășit alături de legionari (la Rostock, Buchenwald etc.) prigoanele și mizeriile exilului. Dacă Dl. Racoveanu s-ar fi îndepărtat de Mișcare și ar fi denigrat-o – așa cum au făcut alți discipoli de-ai lui Nae Ionescu – s-ar fi bucurat de multe avantagii. El însă nu numai că nu s-a îndepărtat, dar s-a apropiat și mai mult și a pus umărul la greu. Acest lucru, desigur, nu-l uită adversarii Mișcării. Așa se explică de ce a 60-a aniversare a acestui teolog, publicist de rasă, care a adus contribuții substanțiale în scrisul românesc, a rămas învăluită în conspirația tăcerii. Dl. Racoveanu însă, care ține să rămână un „om liber“, nu se impresionează de aceasta. Marea lui mulțumire sufletească este că a fost consecvent pe linia Maestrului său Nae Ionescu, a cărui directivă spirituală o continuă, și loial față de Căpitan, de a cărui prețuire și prietenie s-a bucurat.

Poate aceste însemnări să pară superflue D-lui Racoveanu. Dar noi am ținut să le facem ca un omagiu pentru ținuta și activitatea sa, marcând prin contrast, jalnica poziție a „prietenilor din vremuri bune“. În același timp, am vrut să dăm un exemplu acelor legionari de vremuri bune sau „gradați“, legionari care se degradează renegând-i pe Căpitan și crezul pentru care s-au jertfit martirii noștri.

În același sens am scris la moartea sa și „*Cuvinte pentru Gheorghe Racoveanu*“, pe care le reproducem la sfârșitul acestui volum. Astăzi însă, când se cunosc și paginile lui inedite, scrise cu atâta dragoste, despre Căpitan, a cărui Mișcare o consideră drept „cea mai profundă *revoluție spirituală* pe care a cunoscut-o poporul român de la creștinarea lui încoace“, revoluție care, prin

calitățile ei, „este valabilă pentru națiunile care vor să pornească pe calea încreștinării *efective*“, adevărata lui calitate rezultă de la sine, în mod strălucitor: Gheorghe a fost nu numai un convins adept al Căpitanului, dar și un mare îndrumător, care a apărut cu tărie *dreapta credință legionară* pe care au încercat să o deruteze și altereze anumiți impostori manevrați de forțele întunericului. Prin scrisul lui, impecabil ca formă și ca fond, el se așează alături de cei mai autorizați exegeți ai Mișcării Legionare.

Să citim cu luare aminte paginile mult regretatului cărturar Racoveanu, scrise în spiritul Căpitanului. Numai călăuziți de asemenea scrieri vom fi feriți de ispitele dușmane care duc la rătăcire. Numai așa, pe mărețul fundament spiritual trasat de Întemeietorul Mișcării Legionare, se va putea construi armonios, evitând „*falsele creșteri*“ denunțate de Racoveanu. Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, se va dura neîncetat, din generație în generație, până la marea înviere a neamului românesc, care trebuie să vie.

Constantin Papanace

PARTEA I

MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISERICA

Grija pentru unitatea noastră în gând mă face să vă poftesc la examinarea unei probleme care, orice s-ar spune, rămâne problema centrală a Mișcării noastre și mândria noastră cea mai mare, iară, prin noi, mândria neamului care a putut da lumii un om de proporțiile duhovnicești ale lui Corneliu Codreanu.

Am ținut să vorbesc astăzi, 15 martie, fiindcă astăzi s-au împlinit 3 ani de la moartea în credință legionară a Profesorului *Nae Ionescu*, căruia problema aceasta i-a fost întotdeauna aproape de suflet și a cărui capacitate de formulare a realității trăite direct a contribuit hotărâtor la rezolvarea ei.

Titlul conferinței – indicând mai degrabă o obișnuință de limbaj decât raportul real dintre doi termeni – nu e lipsit de justificare.

Este adevărat că într-o enciclopică a Patriarhilor din 1848, pe numele ei adevărat „Scrisoare enciclopică a bisericii, una, sfântă, sobornicească și apostolică“ (scrisoare semnată de patru patriarhi și 29 episcopi Răsăriteni și conținând un răspuns la scrisoarea Papei Pius IX *Littere ad Orientales*) stă scris că „păstrarea dogmei și curăția rânduielii n-au fost date în paza unei ierarhii oarecare, ci în paza întregului *cler și popor bisericesc*, strâns unit în dragoste“ care, fiind însuși *trupul bisericii*, sub călăuzirea Duhului Sfânt, nu poate greși.

Potrivit acestei definiții – care este cea justă – *Legiunea ar fi o parte a trupului Bisericii*.

Când, însă, o parte a totului se organizează singură în vederea unui scop, partea aceasta suferă, *uneori*, transformări – fiecare ins din noua grupare nu mai este *fiecare*, ci este așa cum îl hotărăște *structura comunității de destin*, gruparea din care

face de-acum parte. Și când noua comunitate cultivă o concepție despre lumea opusă creștinismului și activează în sensul ei, conflictul este deschis. O examinare, deci, a noilor poziții, devine necesară. Iată de ce titlul conferinței nu este, deocamdată, lipsit de îndreptățire.

Fără îndoială că în chestiunea aceasta fiecare dintre dumneavoastră are o părere formată. Și e bine că o are. Rău ar fi dacă nu ar avea-o. Problema raporturilor dintre Mișcarea Legionară și Biserica poartă asupra *vieții însăși* a mișcării noastre. Iată de ce spun eu că e bine că, aici, fiecare dintre dumneavoastră ați ajuns la o soluție.

Că ar fi *justă* ori *falsă*? Evident că o soluție falsă e un rău. Ca orice lucru fals. Dar mai bine o soluție falsă, decât lipsa preocupării. Căci o soluție falsă este alunecare; dar alunecare în lăuntrul unui domeniu. Pe câtă vreme lipsa preocupării însemnează situația ta în afara granițelor aceluiași domeniu.

Spre slujirea adevărului și spre ușurarea sarcinii mele țin să afirm, din capul locului, că părerea fiecăruia dintre dumneavoastră, ca și părerea mea în această chestiune, *nu interesează*. Aici interesează numai două păreri:

- a. *părerea Bisericii;*
- b. *părerea Mișcării Legionare.*

Iată că rostul meu aici, astă seară, este unul singur: acela de *mărturisitor*. Nu voi veni, deci, cu *adevărul meu*. Ci voi mărturisi, pur și simplu, *adevărul care este*.

Dacă, însă, asupra părerii Mișcării Legionare ne vom înțelege repede, nu tot așa se vor petrece lucrurile cu privire la părerea Bisericii.

Domeniul pe care va trebui să-l parcurgem împreună este foarte dificil: mărăcinișuri dese și prăpastii la tot pasul. Voi fi, dar, nevoit să procedez, în prealabil, la unele *defrișări*; voi căuta să întind unele *punți de trecere* peste genuni.

Desigur că o conferință despre *criteriul adevărului în Ortodoxie* ar fi fost bine să o precedă pe cea de astă seară. Țin să vă amintesc, cu acest prilej, numai atât: că adevărurile religiei creștine ortodoxe nu sunt adevăruri individuale. Viața lor se desfășoară într-o comunitate, și anume în comunitatea de iubire care

este Biserica. Iară *formularea lor* – înscrierea la conștient – se face de către *sinoade*, (sub călăuzirea Duhului Sfânt), plecându-se de la principiul, absolut just, că adevărul creștin – chiar atunci când e vorba de înțelegerea *cuvântului lui Hristos* – e *de natură sobornicească* (conciliară, sinodală) și nu rațională, rațiunea individuală neavând nimic de spus într-o asemenea problemă.

Iară garanția dezvoltării și *formulării juste* a unui adevăr al Bisericii stă în *organicitatea* lui – în concordanța lui cu tradiția; el trebuie să stea, adevărat, structural, într-un raport organic cu toate celelalte adevăruri; trebuie să se integreze în *unitatea organică a învățăturii*. Nu e în concordanță cu cele formulate până la el, se respinge. Stă în concordanță cu ele – rămâne.

În învățătura noastră ortodoxă, și om, și episcop, și sinod sunt supuși erorii. „*Nu e om care să fie viu și să nu greșescă*” spune doctrina. Numai trupul Bisericii întreg, unit în dragoste, nu greșeste. Și istoria confirmă acest adevăr: au fost episcopi și patriarhi cari au greșit; au fost sinoade care au greșit. Și ce s-a rupt de *trup*, s-a uscat și a murit; iară trupul a rămas și va rămâne, de vreme ce Duhul Sfânt stă cu el, călăuzindu-l. Așa stând lucrurile, în Biserica Ortodoxă vom întâlni o *ierarhie a autorității* în materie de cunoaștere a adevărului. Hotărârile unui *Sinod Ecumenic* nu i se poate opune, de pildă, hotărârea unui Sinod al bisericii naționale din vremea noastră. Dacă hotărârea unui Sinod din vremea noastră contrazice hotărârea unui Sinod Ecumenic, avem în aceasta dovada că Sinodul din vremea noastră a greșit. Tot astfel nu putem opune părerii unui *Sfânt Părinte* al Bisericii părerea unui episcop oarecare, fie el om oricât de luminat. Și nici arătările *innografi* bisericești nu le putem răsturna cu ajutorul vreunei alcătuirii a cine știe cărui Doctor, profesor de teologie din vremurile de azi. Într-o dispută teologică în care eu aduceam mărturia unui Părinte bisericesc, cineva m-a combătut, sprijinindu-se pe o părere a lui... Châteaubriand.

Discutând în chipul acesta, nu numai că ne pierdem vremea zadarnic, dar producem confuzii; încălcăm drumul înțelegerii. Nădăjduiesc că atenția dumneavoastră binevoitoare și osteneala mea – și una și alta în condiții în care sunt departe de a fi optime –

ne vor duce, totuși, la înțelegerea lucrurilor. Din expunerea faptelor se vor desprinde, pe încetul, *definițiile*; va fi mai bine așa.

Pentru soluționarea raporturilor dintre Mișcarea Legionară și Biserică nu voiu recurge la *citare* din Noul Testament, pentru foarte puternicul motiv că metoda aceasta nu duce la nimic. Sau duce la orice. Ceea ce e tot una! Cu ajutorul citatelor din Noul Testament eu pot susține orice; pot susține *contrariile*. Cine are cunoștințe elementare de ermineutică *biblică* înțelege ce spun eu aici.

În Noul Testament aflăm lucruri privite sub aspecte diferite; aflăm figuri de stil; aflăm alegorii; aflăm paronomasii (jocuri de cuvinte). În Noul Testament sunt înfățișate *faptele lui Dumnezeu* și cuvinte ale lui Dumnezeu pentru noi; adică *porunci date nouă*.

Interpretând *ad litteram* o figură de stil, putem ajunge – precum s-a și ajuns – la concluzia că, prin bunăvestirea păcii, Hristos ne îndeamnă să ne cumpărăm *săbii*.

Uitând *condiția noastră omenească*, uitând că noi nu suntem Dumnezei, vom fi gata a imita gesturi ale Dumnezeirii. Dumnea voastră știți că în Noul Testament se află *porunca neîmpotrivirii*: „nu stați împotriva celui rău“. Și precizarea: de te silește cineva să mergi cu el cale de o milă, tu mergi cu el două; de vrea cineva să se judece cu tine ca să-ți ia haina, tu dă-i și cămașa; de te lovește peste o parte a obrazului, tu întoarce și partea cealaltă. Această poruncă a neîmpotrivirii la rău – din care *Tolstoi* face cheia de boltă a sistemului său și pe care *Gandi*, mare admirator al lui Tolstoi, o impune ca *armă politică* unei comunități de 400.000.000 de persoane – a fost dată peste cap, cu ce credeți? Tot cu un *citat* – numai cu un citat – din Noul Testament. Și anume, *cu o faptă a lui Dumnezeu*: cu biciuirea de la Templu. (Uitând interpretatorii acestei fapte că, pe lângă aceasta, Dumnezeu mai făcuse vreo două-trei fapte: soarele, cerul și pământul, de pildă!)

Omul nu are dreptul să se așeze, cu obraznicie, lângă Dumnezeu pe Tron. El nu are dreptul să judece din punctul de vedere al Providenței, să judece *sub specie æternitatis*. Pentru că atunci își poate permite *orice*. Își poate permite, de pildă, să ierte orice, fără să aibă *calitatea* de a ierta. (Poate să ierte fapta lui Iuda; sau

păcatul comis împotriva comunității de destin din care el face parte; el n-are decât dreptul și datoria de a ierta ce i s-a făcut persoanei lui).

Neamul nostru – neam de bun simț – a știut să evite, în trecut, primejdia: neamul nostru *n'a cetit Noul Testament*. Exemplarele Noului Testament ajunse până la noi – cele din veacurile XVII, precum și cele din veacurile XIX – sunt noi-nouțe; n-au fost cercetate. Deși s-au tipărit la lungi intervale de timp – între prima Biblie (1688) și a doua (1795), stau peste 100 de ani. Asta nu însemnează însă că neamul nostru a rămas ne-evanghelizat. Nu. În tot acest interval de timp s-au tipărit mulțime de *prăvăloare* și de *ciasloave*. În ele era destul din Noul Testament, cu dreaptă tâlcuire. Toate aceste cărțicele sunt tocite de răsfoiri neîntrerupte și pline de picuri de ceară de lumânare. Și mai este ceva: înaintașii noștri se duceau la biserică, unde cântările de la strană aveau dreapta înțelegere a Evangheliei și a Apostolului.

Mai îndreptățită ar fi o discuție a problemei pe baza *Evangheliei*. Căci între Noul Testament, pe care îl purtăm noi în buzunar, și Evanghelie, e deosebire. Din Noul Testament eu citesc și judec cu judecata mea. Judecătorul suprem al adevărului e **RĂTUNEA MEA**.

Evanghelia stă în biserică, în altar, pe sfânta masă. Credincioșii o sărută. (O sărută și preotul, după cetire.) Evanghelia conține *cuvântul lui Dumnezeu investit cu putere*; cuvântul într-un singur înțeles; *în adevăratul lui înțeles*. (Înțelesul acesta al Evangheliei se află în cântările și în cetirile ce se fac pe cărțile de la strană sau din altar.)

Dar ce este, în esența ei, Evanghelia? *Evanghelia este legea desăvârșirii dată omului ce se abate sub povara păcatului și a nedesăvârșirii*. Adevărul Evangheliei este *adevărul absolut*, lăsat spre a fi trăit de oameni *în istorie*; deci, sub semnul *relativului*. Învățătura Evangheliei culminează cu porunca: *fiți desăvârșiți precum și Tatăl nostru din ceruri desăvârșit este!*

Învățătura lui Hristos cuprinsă în Evanghelie n-a fost dată ca lumea să se uite la ea, prin sticlă, ori chiar să i se închine – spune Nae Ionescu. Învățătura Evanghelică a fost lăsată de Dumnezeu

spre a fi trăită de oameni. Trăirea aceasta a ei fiind un *fapt istoric*, nu poate fi decât *relativă*. Considerată în totalitatea ei în timp și spațiu, trăirea aceasta constituie însăși *viața învățaturii*. La învățătura evanghelică se adaogă astfel *trăirea ei* de către noi. Ea nu mai este Evanghelie pur și simplu, ci Evanghelie care a rodit în noi – *Evanghelie rodită*. Să nu se confunde, așadar, *cuvântul lui Dumnezeu* (Evanghelia), care este *absolut*, cu *trăirea lui* de către oameni care, fiind un *fapt istoric*, nu poate fi decât *relativă*. Învățătura lui Hristos se dovedește, așadar, a fi un fapt cu o *istorie a lui*, cu diverse momente ce se înscriu pe o curbă. *Curba aceasta este însăși legea de desfășurare a posibilităților cuprinse în Evanghelia*. Creșterea *normală* a Evangheliei în comunitatea de dragoste a Bisericii se cheamă **CREȘTINISM**.

Am spus: *creștere normală*. Căci s-ar putea să vedem și creșteri *anormale*. Dar împotriva acestor *creșteri nefirești* – anorganice, cum am spus, ca și împotriva *formulării false* a unei creșteri normale, Biserica are garanții. Toate creșterile, toate rodirile Evangheliei în sânul comunității omenești și toate *formulările* acestor creșteri sunt – în Ortodoxie – examinate în lumina unui *îndreptar sigur*: ÎNVĂȚĂTURA ECUMENICĂ A BISERICII; adică învățătura recunoscută valabilă de întreg trupul Bisericii din primele opt veacuri până la anul 787 d. Hr., dată la care s-a ținut ultimul sinod *ecumenic*. Căci până în veacul al VIII-lea, Biserica lui Hristos nu se rupsese *de fapt*. Ceea ce întreg *trupul Bisericii* din vremea celor 8 veacuri, povățuit de Duhul Sfânt, socotise fără greș, s-a chemat *învățătura ecumenică*.

Învățătura aceasta a fost fixată în șapte sinoade generale, ținute între anii 325-787, și denumite, *prin Glasul Bisericii*, **SINOADE ECUMENICE**.

Pentru vremurile de azi, ecumenicitatea unei învățături nu este altceva decât constatarea **IDENTITĂȚII** acestei învățături cu învățătura fixată în Sinoadele Ecumenice; deci, cu învățătura fără de greș a Bisericii de totdeauna.

Deosebirea dintre *Evanghelie* și *Creștinism* nu este, deci, alta decât deosebirea dintre o *sămânță* și *floarea* crescută în condiții normale din acea sămânță. Floarea aceasta – deși *virtual* este cuprinsă în sămânță, este totuși altceva decât sămânța.

Trebuie să adaog, pentru lămurirea unora dintre dumnea-voastră, că *Evanghelia există prin glasul Bisericii*. Ea a fost formulată în Biserică, sub purtarea de grijă a Duhului Sfânt. Cea dintâi Evanghelie – cea de la Matei – a fost scrisă către anul 60, adică la 30 de ani după învierea Domnului; iară cea din urmă – cea după Ioan – către anul 90, adică la 60 de ani după învierea Mântuitorului. Și garanția transmiterii ei, nealterate, în *literă și spirit*, este Biserica.

Biserica în care se află prezent Dumnezeu – Duhul Sfânt.

Din cele expuse pân' aici, ați putut desprinde raportul dintre Evanghelie și Creștinism.

Un om de geniu – care n-a înțeles creștinismul (cel puțin creștinismul nostru, al răsăritului nu l-a înțeles) – l-a caracterizat drept *morală a sclavilor*. E fals. În primul rând, deoarece creștinismul este mai mult decât un sistem de morală. **CREȘTINISMUL ESTE O ÎNȚELEGERE PROFUND REALISTĂ A EXISTENȚEI**. În metafizica creștină, *existența* este îmbrățișată cu *durerea*. Dar nu numai atât: recunoscând *existența de fapt* a durerii, creștinismul recunoaște, totodată, și *drepturile la viață* ale durerii (căci durerea nu a venit în lume fără pricină). Recunoașterea dreptului la existență a durerii nu duce, în creștinism, la *resemnare*. Păcatul originar, de la care derivă în **TIMP** răul, nu prezintă o demonstrare a necesității răului. Creștinismul nu luptă, cu orice preț, împotriva durerii. El are altceva mai bun de făcut. Creștinismul primește durerea, în care lumea se *zvârcolește* ca o rămă pe jăratec, ca pe o *realitate*; pe care el o *valorifică*. Dacă, adică, durerea îndeplinește un rost, dacă își capătă un sens în ancorarea noastră înspre mântuire, durerea poate deveni izvor de nesfârșită bucurie. Acesta este *esențialul*.

În metafizica creștină – metafizică lipsită de dialectică – deosebirea dintre *Evanghelie* și *Creștinism* nu e o floare dialectică. Ci o realitate vie. Deosebirea aceasta nu o fac eu. Ci chiar sinoadele ecumenice – sinoadele cari ne-au dat Evanghelia. Sinoadele acestea ale Bisericii ecumenice recunosc că trăirea Evangheliei, fiind un *fapt istoric*, este relativă. Dar să venim cu fapte.

Dumneavoastră cunoașteți doctrina Evangheliei cu privire la *ucidere*. Atâția oameni de bună credință, dar de perspectivă

îngustă, și-au devastat mintea și și-au împovărat sufletul de păcat căutând să justifice uciderea de om cu *Evanghelia*; cu *citatie*, adică, din *Evanghelia*. Căci adevărul rămâne neclintit: *Evanghelia*, porunca desăvârșirii, nu conține – nu poate conține – motive, prime de încurajare, pentru uciderea vieții *semenului* nostru. Uciderea aceasta, cu voie, fără voie, în legitimă apărare ori în atac, rămâne – nu numai pentru sămânța absolutului care e *Evanghelia*, ci pentru Biserica în care rodește *Evanghelia* – un păcat. (Că uneori Biserica iartă păcatul, asta nu modifică situația – PĂCATUL IERTAT nu poate fi confundat cu fapta, cu PORUNCA EVANGHELICĂ. Să vă feriți de această mare confuzie.) Biserica ecumenică, paznică a *poruncilor* din *Evanghelia*, dar și singura deținătoare a <adevărului lucrurilor> nu privește în același chip păcatul uciderii; ci felurit. Căci, iată, dacă un *ins singuratec* a ucis, fără voie ori în *legitima lui apărare*, Biserica îl oprește de la împărțanie vreme de 10 zile, ca UCIGAȘ. Pe cei careucid însă – cu bună știință – pentru salvarea comunității de destin, pentru salvarea nației lor, aceeași Biserica ecumenică îi oprește de la împărțanie vreme de 3 ani, ca pe niște NECURAȚI CU MĂINILE. Și cu aceasta punctul nevralgic al problemei noastre este atins.

Pentru Biserica lui Hristos, pentru Biserica creștină ecumenică, comunitatea de destin – națiunea – din care facem parte este un *fapt firesc*. (Că națiunea, ca realitate istorică, e o consecință a păcatului originar, prin care s-a început *istoria*, prin care noi am căzut în *istorie*, asta e altă chestiune!) Comunitatea de destin – națiunea – nu e numai *categoria logică*, ci și *colectivitatea reală*, care ne definește pe fiecare dintre noi; *locul, cadrul și principiul* întregii noastre *acțiuni* și existențe în veac. Iară *naționalismul* nu este altceva decât atitudinea care trage *toate consecințele îngăduite* din *faptul firesc* că fiecare dintre noi aparținem – fără puțință de sustragere – unei națiuni. Comunitatea de destin, neaflându-se *principal* în conflict cu Biserica, ci, dimpotrivă, poate totuși în *fapt* intra în conflict cu Biserica, și anume când ea – comunitatea – propagă o *concepție despre viață* și o *etică* potrivnică (sau nu în totul conformă) doctrinei Bisericii. Când, adică, sămânța *Evangheliei* a rodit *nefiresc* în această comunitate. Sub acest unghi vom examina, dar, creșterea *Evangheliei* în grădina

Legiunii, spre a putea înțelege apoi raportul real dintre Mișcarea Legionară și Biserica.

În Mișcarea Legionară nimeni dintre noi nu face *doctrină*. Doctrina a făcut-o cel ce a creat Mișcarea – CĂPITANUL – și, în împlinirea testamentului lui, doctrina creează *fapta Legiunii*. Să vedem, așadar, care e doctrina și cari înfăptuirile Mișcării Legionare. Sarcina mea e aici ușoară – faptele vă sunt cunoscute. Împreună vom arunca o privire asupra doctrinei Căpitanului și asupra acțiunii Mișcării lui, spre a vedea dacă nu cumva ne aflăm în fața unei *concepții despre viață* și au unei *etici* potrivnice creștinismului.

Mișcarea Legionară – *Mișcare de mântuire*, cum a definit-o Nae Ionescu – a pornit de la Altar și de la Icoană. <De la icoană și de la altar am pornit – mărturisește Moța – apoi am rătăcit o bucată de vreme, purtați de valurile omeneshi și n-am ajuns la nici un mal, cu toată curiția impulsurilor noastre. Acum, cu sufletul greu, răslețiți, sfârtecați, ne strângem la adăpost, la singura căldură și alinare, tărie și reconfortare a noastră, readucătoare de puteri, la picioarele lui Iisus, în pragul orbitei străluciri a cerului: la Icoană.> (La Icoană)

Despre vremurile începutului scrie Căpitanul: <Toți credeam în Dumnezeu. Nu era nici un ateu printre noi.> (Pentru Legionari)

Și iarăși: <Ne-am strâns și mai mult în jurul icoanei. Și cu cât greutatea ne vor asalta și loviturile lumii vor curge mai grele peste noi, cu atât vom sta mai mult sub scutul Sfântului Arhanghel Mihail și la umbra săbiei lui.> (Pentru Legionari) Arhanghelul Legiunii nu e vreun arhanghel al vreunui cult oarecare, ci e Arhanghelul Bisericii Creștine a Răsăritului, așa cum îl arată dogma și rânduiala acestei Biserici:

<El nu era pentru noi o fotografie pe o icoană; ci îl simțeam viu. Acolo, la icoană, făceam de gardă cu schimbul, zi și noapte, cu candela aprinsă.> (Pentru Legionari)

Despre alcătuirea lăuntrică a legionarului și despre rolul rostul Bisericii în viața neamului nostru stă scris în Cărticica Șefului de Cuib: <Legionarul crede în Dumnezeu și se roagă pentru biruința Legiunii. Să nu se uite că noi, poporul român, stăm aici

pe acest pământ prin voia lui Dumnezeu și prin binecuvântarea Bisericii creștine.> prin urmare, legionarul crede în Dumnezeu. Nu va crede în Dumnezeu. Întru atâta întrucât este legionar, el crede în Dumnezeu. Pentru CĂPITAN, legionarul care nu crede în Dumnezeu este un *infirm*.

În *circulara* din 23.II.1936, odată cu prilejul consumării unei mișelii, el spune, despre unul care izbutise să se înalțe până la treapta de Comandant legionar: <L-am sfătuit atunci să se retragă cavalereste din rândurile legionare, neputându-se acomoda acestui spirit și credinței necesare unui legionar, pentru a nu crea mai târziu dificultăți organizației din cauza construcției lui sufletești aparte, căreia eu îi găsisem o infirmitate: *imposibilitatea de a crede în Dumnezeu*.> (Pe care timp de un an încercasem s'o tratez; însă cu rezultatul care se vede.)

Deschid aici o paranteză: situația eventualilor „infirmi“ din casa noastră e limpede:

a) Infirmul care nu se mândrește cu infirmitatea lui rămâne, în nădejde, în lazaretele dragostei noastre.

b) Infirmul care și-ar afișa ostentativ infirmitatea, ca pe o normalitate și superioritate față de camarazii lui, s-ar dovedi a fi un *inconștient*.

c) Anticristul – legionarul luptător împotriva lui Hristos – de va încerca să dea pietrii unghiulare a casei noastre lovituri – cu atât mai piezișe cu cât uneltele minții lui sunt mai ascuțite – va trebui ținut, fără milă, sub sticlă, drept pildă mișeliei, pentru generațiile viitoare. Trecerea cu vederea, îngăduința, ar fi, în cazul acesta, mare păcat împotriva datoriei de a ține porunca și a împlini testamentul lăsat de CĂPITAN.

În *circulara* din 25.X.1936 citim:

<Se vor lua cele mai severe măsuri cu privire la recrutarea noilor elemente, în așa fel încât să nu pătrundă decât acelea capabile de credință în Dumnezeu și în viitorul acestui neam.>

Și spre a nu mai lăsa loc de interpretări, iată ce scrie CĂPITANUL despre Hristos, Dumnezeul legionarilor: <Vom învia din morți în numele lui Hristos; adică *în afara de credința lui Hristos, nimeni* nu va fi mântuit.> (Însemnări)

Sau:

<A învia Hristos, sădind nădejdea Învierii din morți; că viața nu se termină aici, la așa de trecători 60-70 de ani; că se prelungește dincolo; că ne vom întâlni iar... și nu ne vom mai despărți niciodată.> (Însemnări)

La Jilava, în noaptea de Paști a anului 1938, Căpitanul aștepta cu înfrigurare ceasul învierii. După multe osteneli izbutește să își procure o lumânare. Scrie el în *Însemnări*: <O fi trecut de 12 (noaptea). Poate și de 1. N'am mai auzit clopotele sunând Învierea. Aprind lumânarea și zic: *Hristos a învia!*>

Socotesc inutil a mai continua. Învățătura Căpitanului despre Hristos și despre rânduiala Bisericii creștine se află la tot pasul, aceeași, neschimbată. *Ea nu se deosebește de învățătura Părinților Bisericii*.

Țiu să fac aici o remarcă. Și să dau un îndemn. Sunt unii camarazi care înclină a crede că în vremea din urmă Căpitanul... ar fi căzut la misticism. (Vom vedea imediat ce e și cu misticismul.) Că, adecă, unul ar fi Căpitanul din <Pentru Legionari> și altul Căpitanul din <Însemnări>. E o eroare gravă. Și o impietate. Căpitanul este un bloc. Existența lui pământescă ni-l arată ca pe un mare credincios. A crezut, totdeauna, în Dumnezeu. A crezut în Hristos cel învia din morți. A fost totdeauna adânc respectuos față de rânduielile Bisericii. Că în *Însemnări* a formulat mai mult? Este evident: prilejul de sta mai mult de vorbă cu sufletul său asupra celor netrecătoare l-a făcut să formuleze mai mult. Dar oare în *Pentru Legionari* și în *Circularile* născute pe câmpul de bătaie, n-a spus el exact același lucru? Pașii lui au fost pașii Legiunii lui. Căci așa a făcut el Legiunea: pe măsura adâncimii și a bogăției lui. Nici un pas al ei n-a fost făcut fără asistența Bisericii părintești. Amintiți-vă de recrudescența credinței creștine din anii de blestem – recrudescență al cărei punct culminant l-a însemnat primăvara anului 1938 – și veți înțelege ce au însemnat pentru Biserica rumânească fapta și cuvântul Mișcării Legionare. Se mira lumea că Bisericile au devenit neîncăpătoare. La citirea Evangheliei – la care doar femeile mai în vârstă mai îngenuncheau – îngenuncheau acum, cu evlavie, legiuni de tineri. Ei se spovedeau și se împărtășeau, ca moșnegii.

Drept nevroit omagiu s-a aruncat, deci, Legiunii lui Codreanu acuzația de... *misticism*. Atunci mintea cea mai luminată, inteligența cea mai rodnică a timpului nostru – Nae Ionescu – a avut prilejul să pună lucrurile la punct. Din expunerea sa dau aici numai un fragment: <Sunt oameni, culturi și civilizații care cred că realitatea aceasta sensibilă în care trăim noi și care constituie experiența noastră imediată, nu epuizează existența; că, mai mult, există oarecum două lumi, dintre cari una tangibilă – de aici – și alta intangibilă, invizibilă – de dincolo – principiu oarecum și rațiune de a fi a celei de aici. Putința omului *de aici* de a pătrunde *dincolo*, în chiar această viață, constituie experiența mistică a fiecăruia dintre noi. Pătrunderea vieții de dincolo în viața de aici, prezența ei în fiecare moment al istoriei, constituie înțelegerea mistică a existenței. Misticismul deci poate fi contestat – dar cu o condiție: ca anume cei cari o fac să-și dea seama că contestă însăși existența religiei; sau, dacă vreți, a oricărei religii...>

Înainte de a trage o concluzie, aș vrea să spun două vorbe și un cuvânt despre Moța, cu care Căpitanul în credința în Hristos și în Biserică a trecut pragul veșniciei îmbrățișat. Moța a fost creștin adevărat. Împreună cu Căpitanul el a fost ctitor al Mișcării Legionare. Încă din tinerețe el scrie despre rostul și puterea Duhului Sfânt în Biserică lui Hristos; despre <nesfârșitul șir al Apostolilor, al Sfinților Părinți ai Bisericii și al celorlalți Sfinți și Martiri, cari răspândiră și întăriră Biserică.> În <Pământul Strămoșesc> el scrie: <Nu suntem făuritori ai mântuirii dorite; ci vrem să fim simple unelte ale mântuirii, pe care n'a căutam în altă parte decât la singurul loc unde se află: la Dumnezeu.>

Despre legătura dintre creștinătate și neamul nostru, el scrie din Spania: <Neamul nostru nu poate trăi fără credința noastră creștină. Apărând creștinătatea, chiar pe pământ strein, noi apărăm o putere care este izvor al puterii neamului nostru, iar ascultând de îndemnul dragostei de cruce, noi ne supunem, aici în Spania, dragostei pentru neamul nostru românesc.> (Prezent)

Moța a trăit precum a învățat. Și a murit precum a trăit: a murit *pentru Hristos și Legiune*. (Nu pentru *Legiune*.)

Mă opresc aici și fac constatarea că nu numai în țara românească, ci nicăieri pe tot pământul străjuit de umbra crucii, sămânța Evangheliei n-a rodit atât de drept, atât de curat și de falnic, precum în casa la a cărei temelie s-a îngropat însuși Căpitanul, creatorul ei. Între Mișcarea lui Corneliu Codreanu și Biserica lui Hristos *nu există cale deschisă conflictelor*. Dimpotrivă. Precizând pozițiile, Căpitanul scrie, ca un Dascăl al Bisericii: <Linia istorică este una: aceea pe care o trăim sub condamnare și sub piatra de moară a păcatelor noastre, ale lumii și ale moși-strămoșilor noștri. Recunoaștem că *suntem păcătoși*; aceasta este ațitudoinea legionară față de Biserică.> (Pentru Legionari) Prin urmare: *recunoaștem că suntem păcătoși*, că purtăm, de-a lungul existenței noastre, păcatele noastre și ale lumii. Și în starea în care ne aflăm, noi ne zbatem, ne jertfim viața, sub aripa ocrotitoare a Bisericii străbune, pentru apărarea crucii; și pentru aducerea neamului nostru la Hristos.

Nu-mi place să ocolesc dificultățile. Fără îndoială că în sufletele dumneavoastră stăruie o întrebare: <Camarazi de-ai noștri – plenipotențiar ai destinului comunității noastre – au fost aduși în situația de a pedepsi pe călăii sufletului nației; cum stau ei, cu fapta lor, față de învățătura lui Hristos?> Răspunsul la această întrebare îl dă Căpitanul: *suntem în starea de oameni păcătoși*. La rândul ei, Biserica ecumenică nu pedepsește pe împuțerniciții comunităților de destin ca pe niște inși singurateci. Iară fapta care se cheamă *ucidere*, uneori e numai NECURĂȚENIE A MÂINILOR. Doctrina Bisericii spune că la Judecata cea de pe urmă – unde trebuie să se țină seama de toți și de toate – vor învia și trupurile, ca unii cari au fost tovarăși ale sufletelor în timpul vieții și deci solidar răspunzătoare. Ei bine, judecata aceasta – judecata desăvârșirii – nu va trece cu vederea vremile, stările și motivele care au determinat hotărâri și gesturi. Căci dacă Nicadorii noștri n-ar fi trăit adânc toată tragedia neamului lor; dacă ar fi fost niște <cetățeni ai lumii> (adecă acea pălămidă țigănească pe care vântul o mână pe fața nisipului și unde se află umezeală, prinde rădăcină, iară când umezeala s-a dus, își ia și ea drumul spre alte locuri) n-ar fi pedepsit, niciodată, pe Duca.

Hotărârile Sinoadelor Ecumenice – adică ale supremei autorități formale în Biserică – nu se pot discuta. Dar cum nu e bine ca în inimile dumneavoastră să rămâie vreo urmă de îndoială cu privire la adevărul *Evangheliei*, vreau să vă previn că *Evanghelia nu este o utopie*. Vreau să spun că, adică, a vrut Dumnezeu ca ea să fie trăită și în absolut, chiar în viața aceasta. Căci scrie în cărțile de slujbă ale Bisericii: <unde vroeste Dumnezeu, acolo se biruieste rânduiala firii>. Biserica noastră cântă biruința cuvioasei Parascheva, care s-a desprins și de patrie și de rudenie. Troparul slujbei sfintei începe chiar cu aceste cuvinte: <Patria și rudenie ai lăsat...> (Această trăire în absolut a *Evangheliei* o cântă Biserica și Sinoadele ei. Adică aceleași Sinoade care ne învață cum să înțelegem *Evanghelia*.) Până acum însă, aceste biruinți, aceste scoateri din istorie, s-au operat numai individual, colectivitățile rămânând, cu legile lor, în istorie. (Aceasta n-a înțeles-o *Ghandhi* când a propus unei colectivități de 400.000.000 trăirea poruncii neîmpotrivirii, poruncă cu care se biruie hotărât; însă dincolo de istorie.) Funcțiunea *Evangheliei* este aceea de a chema spre înălțimi; de a ține în noi trează nostalgia absolutului și a desăvârșirii. Ne înălțăm pe cât ne ajută neputința noastră. Nu avem dreptul să spunem că de cădem de pe <scara lui Iacov> nu avem vină. Vină avem. Că nu suntem singuri în această lume. De aceea ne vom ruga neîncetat pentru păcatele noastre. Am văzut cum a rodit *Evanghelia* în casa noastră; în Mișcarea noastră Legionară. Am înțeles că doctrina și fapta Legiunii închid poarta oricărui conflict între Mișcarea Legionară și Biserica ecumenică. Biserica lui Hristos cel înviat din morți află în această Mișcare un instrument prin care neamul nostru este abătut pe calea mântuirii. Biserica ecumenică nu poate să nu se bucure văzând cum floarea unui tineret se rupe de bucuriile sortite muritorilor și se jertfește de bună voie pentru zidirea unei țări frumoase și curate ca soarele și puternice și ascultătoare de Hristos.

Dacă însă Biserica ecumenică nu poate să nu se bucure văzând florile crescute din sămânța *Evangheliei* semănate în grădina Legiunii, bucuria aceasta s-ar fi convenit ca, în primul rând, să fie a Bisericii lui Hristos din țara rumânească. Ei bine, cum a

fost primită apariția Legiunii de către Biserica <oficială>, de către clerul nostru bisericesc?

Cum ne-au primit Părinții Episcopi cari sunt chip Tatălui o arată în chip plastic însuși Căpitanul, în *Însemnările* sale din 1938: <Un copil care nu și-a văzut de mult pe tatăl său se repede să-l îmbrățișeze. Când copilul se apropie, tatăl îl primește cu răceală și-l lovește cu palma peste gură, scoțându-i doi dinți...> Și mai departe: <Biserica părintească, <biserica străbună>, ne lovește. Patriarhul e și prim-ministru, în numele căruia se fac toate; de la care ne vin în fiecare zi atâtea chinuri! În palatul Patriarhiei, în ziua de Paști a anului 1938, Patriarhul acesta rostește, în fața a 60 de preoți veniți să-i ureze viață cu pace și iertare tuturor, potrivit cântării Bisericii <Să iertăm toate. Pentru Înviere>, sentința: <mai bine să moară unul pentru popor>. (Patriarhul Miron se dovedea a fi un om umblat prin Scriptură.) Cel ce bațjocorea *Evanghelia* prin chiar faptul îndeletnicirii lui cu <ocârmuirile publice> – aducea, așadar, citat din *Evanghelie!* El adăoga, pentru a întări cuvântul, că în vinele Căpitanului <nu curge un strop de sânge românesc>. Sfatul lui a fost urmat chiar în cursul aceluși an: Căpitanul a ținut națiunii cel mai mare discurs al său. Și cel din urmă.

Urmașul în cinste al patriarhului Miron, Patriarhul Nicodim, avea să procure guvernului, în toamna anului 1939, tot din scriptură, o motivare a îngrozitoarelor asasinat comise în acea toamnă. Și toate acestea nu pentru vreun temei doctrinar. Că aceasta nu era măcar cu putință. Ci pentru că așa cereau cei ce-i făcuseră episcopi și patriarhi; așa cerea guvernul. Au ieșit atunci din rânduri călugării și preoții de mir cei săraci. Călcând disciplina călugărească și ascultarea preotească, părăsind pe păstorii cei năimiți, ei au îmbrăcat cămașa verde, au înfruntat primejdia, au plătit cu viața credința lor. Și au spălat, astfel, rușinea de pe obrazul clerului Bisericii românești din al 4-lea deceniu al veacului XX.

Părinții episcopi n-au întrebat niciodată stăpânirea de ce au fost acești clerici împușcați; nici măcar asupra numărului celor împușcați n-au cerut lămuriri. Au primit decorații și portofolii ministeriale. Și au tăcut.

Este adevărat că această atitudine a lor, constantă, față de Mișcarea Legionară, a fost părăsită o singură dată: în primăvara anului 1937. După înmormântarea lui Moța și Marin, guvernul a cerut, ca de obicei, Sinodului să ia unele măsuri împotriva clerului care a participat la înmormântarea celor doi luptători ai Crucii. Spre surprinderea generală, Sinodul a dat un răspuns care a smuls Căpitanului cuvinte de admirație. A scris el atunci:

<Pentru mine, atitudinea de acum, istorică, a Bisericii Ortodoxe, este un început de mărire, un început de atitudine de Împărat.> (*Circulara* 64, 1937) Iară Nae Ionescu scrie despre aceeași atitudine:

<Răspunsul Sfântului Sinod al bisericii noastre privitor la amestecul preoților în politică este – de la 1919 și până acum, adecă de când urmăresc eu linia pe care se mișcă acțiunea Bisericii oficiale – cel dintâi act izvorât din răspunderea față de așezarea, rosturile și destinul Ortodoxiei.> (*Predania*, Nr. 4, 1937)

Atitudinea aceasta din 1937 a Sinodului a rămas fără a doua zi. Căci același Sinod a rămas mut, fără glas, la ororile comise de demența stăpânitoare. Mai mult: fiecare episcop în parte și toți laolaltă *au felicitat*, încurajând crima. Cum se explică atunci gestul din 1937? Simplu: după înmormântarea celor doi martiri legionari, țara întregă nu se mai îndoia de biruința Mișcării Legionare. Guvernul însuși a mărturisit-o mai târziu: <am avut noroc că n-au îndrăznit mai mult.>

Părinții episcopi, deci, căutaseră și ei să se pună bine cu stăpânirea ce se zărea, falnică, la orizont. (După vechea rânduială...) în România Legionară; într-o Românie în care apele vor intra în matca lor firească, nimeni nu se va mai încurca în câmpul de activitate al altuia. Starea de dezechilibru în care se afla comunitatea încetând, va înceta și răzvrătirea împotriva vechii rânduiei. Căci ceea ce până aici era lucru firesc, de-acum nu va mai fi firesc. *Clerul bisericesc* va trebui să rămână la rosturile lui firești: povățuitor *cu putere* spre calea mântuirii; *sfântitor al faptuirii*, prin oficierea ierurgilor al căror sâmbure sunt Sfintele Taine.

O Românie legionară – care va crea condițiile necesare unei dezvoltări firești a lucrării preoțești – va fi în drepturile ei să pre-

tindă clerului exact ce pretinde legionarului: seriozitate, muncă, credință, spirit de jertfă. *Pe plan duhovnicesc.*

Deci, dară:

1) Părinții episcopi ai României legionare își vor aduce aminte că Părinții Apostolici și Sfinții Părinți i-au numit <Chipuri ale Tatălui ceresc>.

2) preoții de mir nu vor avea nicicând *prea mult timp* spre a se îngriji de sufletele încredințate lor spre mântuire.

3) În România Legionară cel mai *legionar* dintre călugări va fi acela care-și va ține mai cu strășnicie făgăduințele lui călugărești; cele trei făgăduinți: *sărăcia* desăvârșită, *omorârea voinței* proprii, *castitatea*. (În România Legionară, călugărul ori preotul de mir în uniformă legionară și cu pistol la centură ar fi o sinistră arătare.) În mănăstiri nu va mai seca untul-de-lemn al rugăciunii. Atât de fundamental lucru este rugăciunea Bisericii pentru mântuirea neamului omenesc, încât Sfinții Părinți nu se opresc a spune că <Mai bine să înceteze soarele din călătoria sa decât să înceteze cetirea *Psaltirii*.>

Iară Căpitanul nostru scrie:

<În momentul în care mănăstirile și bisericile nu se vor mai ruga, țara aceasta se va prăbuși.> În rânduiala Bisericii creștine a Răsăritului, săvârșirea *Liturghiei* are o atât de mare însemnătate, încât stă scris că de se va întâmpla să ia foc Biserica în vremea *Liturghiei* – după ce se va fi trecut de un anumit moment al ei – preotul nu va mai putea părăsi altarul: *el va arde acolo împreună cu Sfintele Taine*. Iară după cucerirea Constantinopolului și transformarea Sfintei Sofii în moschee, evlavia creștină a născut o legendă de adâncă semnificație. Spune legenda aceasta că se oficia *Liturghia* în biserica lui Iustinian I, când necredincioșii năvăliră înlăuntrul strălucitului locaș, spurcând și pângărind. Atunci s-a întâmplat minunea: preotul liturghisitor a dispărut cu Sfintele Taine, după un zid tainic. De atunci el tot așteaptă ca Sfânta Sofie să fie redată slujbei creștine; ca să-și continue *Liturghia* întreruptă. Și aceasta se va întâmpla, cu certitudine absolută, de vreme ce *Liturghia nu poate rămâne întreruptă*.

În România Legionară, Biserica lui Hristos va trebui să cunoască viața și calea împărătească. Dar aceasta prin vrednicia ei.

Închei această mărturisire de credință cu cuvintele Căpitanului, aflate în *Circulara* nr. 64, 1937.

<Cred că e bine ca Ortodoxia noastră să știe că cineva nu-i Împărat pentru că împărăția de alături s-a dărâmat; ci întrucât are inimă de Împărat și ia hotărâri și atitudini de Împărat. Am cre-
dința că în marea lume a Ortodoxiei, Biserica României va juca
cândva cel mai mare rol.>

Gh. RACOVEANU

(Conferință ținută în fața grupului legionar Weimar-Buchenwald, în seara zilei de 15 martie, 1943)

PARTEA A II-A

DESPRE FIINȚA ȘI EXISTENȚA MIȘCĂRII LEGIONARE A LUI CORNELIU CODREANU

Freising
1965

I. MĂRTURISIRE

II. DESPRE FIINȚA ȘI EXISTENȚA MIȘCĂRII LEGIONARE

III. CONFESIUNE

IV. INTRODUCERE

(Treizeci de ani de denigrare, de ură și prigoană. *Explicația.*)

V. REALITATEA LEGIUNE (Capital de *gând* și *faptă*, constituind un instrument de salvare națională):

- 1) *Legiunea ființă* (sâmbure substanțial a ceea ce este).
- 2) *Legiunea existență* (înfățișarea externă a ceea ce este).

VI. FIINȚA (Componente esențiale):

1. Credința în Dumnezeu
2. Iubirea de Patrie
3. Dragostea de trecutul de mândrie românească
4. Dragoste de muncă
5. Lupta împotriva răului din suflet
6. Sentimentul onoarei
7. Omenia românească

VII. EXISTENȚA

A) *Legiunea, școală spirituală:*

1. Ședința de Cuib
2. Disciplina acceptată
3. Tabăra de muncă
4. Marșurile
5. Cântecul
6. Rugăciunea
7. Eroul

B) *Legiunea, organism politic:*

1. Partidul
2. Programele
3. Antisemitismul
4. Violența materială
5. Haiducismul

VIII. LEGIONARISM ȘI CREȘTINISM:

1. Omul sfânt
2. Omul erou
3. Patrie și rudenie

IX. DESPRE <ÎNVIEREA NEAMURILOR>

X. <ECUMENICITATE NAȚIONALĂ>

XI. COLABORATOR PE PLAN NAȚIONAL (NU INDIVIDUAL) AL BISERICII CREȘTINE

XII. STIL LEGIONAR (definiție):

A) *Expresie a rezultatului unui proces de cunoaștere* (fie imediată, fie nemediată).

Condiționat de:

1. Structură spirituală:
 - a. Natură logică
 - b. Natură mistică
 - c. Natură mixtă

2. Grad de cultură
3. Natura lucrării (Circulări, însemnări etc.)
4. Talente speciale

(Semne distinctive)

B) *Expresia rezultatului unui proces de educație (ținuta legionară)*

XIII. OMUL MODEL = EDUCATORUL

XIV. CĂPITANUL!

XV. DESPRE CREȘTEREA REALITĂȚII:

1. Creștere firească (normală)
2. Creștere nefirească (anormală)
3. Operația de confruntare = *organicitatea creșterii*

Motto:

<Ca un arhitect priceput, eu am pus temeliiile. Altul a zidit pe ele. Însă fiecare să ia bine seama cum zidește; că altă temelie, în afară de cea pusă, nimeni nu mai poate pune...>

(I Cor., III, 10-11)

XVI. CRITERIUL ADEVĂRULUI LEGIONAR: adevăr-realitate
Definiție = Concordanța (unei afirmații, atitudinii, acțiunii) cu *esențialul* legionar.

(Esențial – accesoriu)

XVII. CONSIDERAȚII FINALE (<Șeua pe destin>)

XVIII. CONCLUZIE:

1. Cea mai profundă *revoluție spirituală* pe care a cunoscut-o poporul român de la încreștinarea lui încoace.
2. Prin adâncimea, capacitatea de mulare pe realități și perenitatea ei, revoluția lui C.C. este valabilă pentru toate națiunile care vor să pornească pe calea încreștinării *efective*.

I.

DESPRE FIINȚA (1) ȘI EXISTENȚA
(2) MIȘCĂRII LEGIONARE

Legiunea lui Corneliu Codreanu n-avea să fie, dintru început, un tot organic. Între 24 iunie 1927 – data înființării <Legiunii Arhanghelului Mihail> – și 17 aprilie 1938 – data arestării întemeietorului ei – Legiunea, în pofida condițiilor cu totul nefavorabile ei, a crescut neîncetat. În profunzime, ca și în suprafață. De la cele 4 dreptare inițiale – credința în Dumnezeu, încrederea în misiunea lor, dragostea reciprocă și cântecul – care călăuzeau pașii legionarilor, până la cucerirea sufletului poporului (cucerire pe care o dovediseră alegerile parlamentare din 1937), legiunea parcursese un drum lung. Din 1927 și până în aprilie 1938, data arestării, ea crescuse mereu, sub controlul sever al lui Corneliu Codreanu. Temeliile fuseseră puse. Dar construcția nu era încheiată încă. Pe temeliile puse, se clădea neîncetat. Și ne putem închipui cât s-ar fi construit și cum s-ar fi construit dacă arhitectul priceput ar fi supraviețuit celui de-al doilea război mondial... Căci însuși întemeietorul se afla în continuă creștere, devenire spirituală. Formal, el își începuse opera la vârsta de 28 de ani. Când l-au ucis, împlinise 39. Și fața lumii avea să se schimbe.

Arhitectul a pus temeliile și a început zidirea. După el, altul a continuat construirea. În continuarea aceasta, s-a ținut, oare, seama de sfatul sfântului Pavel, aflat în scrisoarea I către Corinteni (III, 10-11). S-a construit adecă pe temeliile puse? S-a respectat planul construcției? Ori s-a continuat zidirea pe alte temelii? Cu alte cuvinte, creșterea Legiunii după dispariția întemeietorului a fost creștere firească (normală)? Ori a fost creștere nefirească (anormală)? Mai precis: în ce măsură creșterea aceasta a fost firească și în ce măsură nefirească?

Viața, creșterea Legiunii, se înscriu pe o curbă. În cazul creșterii normale (firești), fiecare moment al acestei curbe stă, structural, într-un raport *organic* cu toate celelalte momente; fiecare

moment se integrează în *unitatea organică* a curbei. Dacă momentul nu se integrează, însemnează că el introduce o anomalie în curbă, un dezechilibru în situație, și trebuie respins. (Un exemplu: când practica infamiei, a mișeliei în luptă în locul legii legionare, care spune că e mai bine să cazi pe drumul onoarei decât să învingi printr-o mișelie, practica aceasta trebuie respinsă ca anormală, ca una care introduce un dezechilibru în situație.)

II.

CRITERIUL ADEVĂRULUI ÎN LEGIUNE

O afirmație este adevărată în măsura în care ea este conformă *realității*. O judecată este adevărată sau falsă în măsura în care ea se reazemă sau nu pe *starea de lucruri* la care se referă; când concordă sau nu concordă cu starea de lucruri la care se referă. Necunoașterea exactă a stării lucrurilor face imposibilă judecata adevărată, la judecata dreaptă. Confundarea *esențialului* cu neesențialul, a *permanentului* cu accidentalul, a *necesarului* cu superfluul, duce fatal la judecata strâmbă, la judecata falsă.

Am trăit și trăim vremi în care *dreptarul adevărului era Führerul* ori *Partidul*. Pe Corneliu Codreanu eu l-am auzit odată declarând că <se va da afară din Legiune> dacă el, Căpitanul, va călca o anumită lege morală impusă de el Legiunii lui. Iară altădată dădea dispoziții unuia dintre bunii lui comandanți legionari pentru cazul în care acesta va trebui să ia hotărâri urgente și nu va avea posibilitatea de a cere instrucțiuni de la centru. Într-o astfel de situație – spunea el – înainte de a pune în aplicare hotărârea luată, trebuie să te întrebi:

I. Dacă prin această hotărâre a ta nu mâni pe Dumnezeu;

II. Dacă hotărârea ta este spre folosul Patriei;

III. Dacă ea nu nesocotește legile fundamentale ale Legiunii.

Evident că aceste norme sunt valabile în cazul în care cel ce hotărăște este, spiritual și moralicește, într-o stare de elevație. Dar ce interesează aici este altceva: este *ierarhia valorilor*. Dumnezeu, Patria, Legiunea. Nu pe dos.

Evident că pentru tot ce se lucrase până în vremea despărțirii lui de Legiune, el, cel ce-i pusese temelile, putea spune dacă lucrul este sau nu legionar. Dar el, întemeietorul, nu s-a socotit niciodată îndreptățit să schimbe temelile odată puse. Într-un fel el era prizonierul operei pe care o înfăptuise; mai exact: prizonierul legilor fundamentale ale acestei opere. Când el spune aceste cuvinte de testament legionarilor săi: <Iubiți camarazi, de acum și cât va fi viață legionară, să știți că unde veți vedea apărând, fie în sufletul vreunui luptător, fie în propriul vostru suflet, rânjetul *interesului personal*, acolo a încetat de a mai exista Legiunea.> (Pentru Legionari) El intuise prin aceasta *criteriul adevărului în Legiune*. Dreptarul adevărului în Legiunea lui Corneliu Codreanu este *concordanța* (unei acțiuni, unei atitudini, unei afirmații) cu *esențialul legionar*.

III.

LEGIONARISM ȘI CREȘTINISM

Faptul că legionarii lui Codreanu erau în covârșitoarea lor majoritate creștini practicanți – oameni care se mărturiseau și se împărtășeau – faptul că nici o lucrare de seamă a Legiunii nu se începea fără binecuvântarea preoților, faptul că la mesele comune ale legionarilor se spunea rugăciunea și-acolo unde era, preotul da binecuvântarea, a născut confuzii chiar în unele cercuri clericale. Mișcarea lui Codreanu însă nu a căutat să se substituie bisericii românești creștine. Asupra acestuia adevăr Corneliu Codreanu a ținut să spulbere, dintru început, orice echivoc. El vorbește în termeni limpezi despre <linia> bisericii și <linia> Mișcării Legionare. <Linia istorică – scrie Căpitanul – este una: aceea pe care o trăim noi. Căci noi trăim în veac. Linia Bisericii este cu mult deasupra noastră. Către ea tindem, dar nu realizăm decât puțin. Pentru că trăim sub condamnare și sub piatra de moară a păcatelor noastre, a lumii și a moși-strămoșilor noștri. Recunoaștem că suntem păcătoși: aceasta este atitudinea legionară

față de Biserică.> Din scrisoarea – răspuns unui preot-profesor. (Circulări, pag. 109)

Într-adevăr, între *viața lui Hristos* și *viața legionară* nu poate exista confuzie. Este vorba aici de planuri de mișcare deosebite. Omul care poate spune despre sine: *mihī enim vivere Christus et mori lucrūm* (Filipeni, I, 21); se mișcă pe alt plan decât omul legionar. Idealul omului creștin e *sfințenia*. Pe omul nou al Evangheliei nu-l mai poate clinti din mersul său nici nedreptatea, nici ofensa, nici amenințarea, nici exilul, nici moartea. Arhiepiscopul Vasile al Cesareei Capadociei (+ 379), amenințat de Modestus, prefectul împăratului arian Valens, cu confiscarea, cu exilul, chinuirea și moartea, l-a întrebat, senin, pe atotputernicul Modestus: <Asta este tot ce-mi puteți face? Altceva mai rău nu ai? Confiscarea averii? Dar în afară de aceste haine vechi de pe mine și de câteva cărți nu posed nimic. Exilul? Dar care e patria mea? Eu mă simt bine oriunde pe acest pământ, care nu e al meu, precum nici al tău. Chinurile? Vrei să spui „prima lovire“, căci trupul acesta slăbit nu o va putea suporta pe a doua. Iară despre partea morții, ea va însemna tocmai împlinirea dorului meu de a fi împreună cu Domnul, Dumnezeu și Mântuitorul meu Iisus Hristos...>

Omul nou al Evangheliei nu mai cunoaște dificultăți din afară. Viața în Hristos depășește proporțiile naturii noastre; nesocotește drepturile și înfruntă energiile ei. Silit de un oricine să meargă cu el cale de o milă, omul Evangheliei va merge cu el două mile. De va vrea careva să se judece cu el spre a-i lua haina, el îi lasă nu numai haina, ci și mantaua, numai să fie pace. Îl lovește cineva peste obrazul drept, el îi oferă spre lovire și obrazul stâng. Ucis fiind cu pietre, se roagă ca Dumnezeu să-i ierte pe ucigași. Acesta este omul Evangheliei. Între omul acesta și omul legionar e deosebite.

Înființând Legiunea lui, Corneliu Codreanu nu s-a gândit să pună bazele vreunui ordin nou călugăresc. Nici mântuirea individuală a legionarilor nu era mobilul lui. Nici nu avea pentru aceasta mijloacele sfințitoare. Pe acestea le are numai biserica. Setea adâncă a sufletului, singură Biserica o putea potoli. Asupra acestui lucru, doctrina și practica legionară nu lasă loc îndoielii. Când

Corneliu Codreanu spune că <linia Bisericii> stă la uriașă înălțime față de <linia Legiunii>, la această putere supranaturală a ei se gândea. Corneliu Codreanu nu avea intenția să facă din legionarii lui sfinți. El voia altceva: voia să pregătească *din suflute tari și din brațe vânjoase* o Românie *sănătoasă, puternică și temătoare de Dumnezeu*. Cu românii din vremea lui, el nu era mulțumit. El deschidea o școală spirituală, un organ de educație cetățenească. Elevii lui erau, în marea lor majoritate, creștini practicanți. Se spovedeau și se împărtășeau. Aflându-se în serviciul nației, punând preț pe omeneasca onoare, ca virtute de sine stătătoare, fiind oricând gata să moară în slujba patriei, legionarul nu era în situația de a da tiranilor răspunsul pe care Sfântul Vasile cel Mare îl dăduse prefectului arian Modestus. Țelul școlii lui Codreanu nu era *sfințenia*. Ci *omenia românească*. Omenia nu e sfințenie. Omul de omenie nu se lasă palmuit. Legionarului nu-i era indiferentă nedreptatea omenească. El nu poate sta cu brațele încrucișate când vede jefuindu-se averea țării. Organizarea de rezistențe active, necesare și îndreptățite nu e lucrul Bisericii. Ci al conducătorilor – legali sau ilegali – mulțimilor. Conștient de abaterile de la poruncile Evangheliei, Codreanu a spus, răspicat: *recunoaștem că suntem păcătoși*. Iar în închisoare fiind, scrie aceste cuvinte de sfârșit: <Adu-i aminte, Doamne, de toți ai mei. Ia-i sub scutul tău. Iartă-i și odihnește-i în pace. Celor vii dă-le tărie și biruință asupra potrivnicilor, ca România legionară să înflorească și să se apropie de tine, Doamne al neamului nostru românesc, în speranța învierii lui. Amin!> (Însemnări)

Activitatea școlii lui Codreanu, însemnând o însănătoșire a sufletului tineretului, era totodată un ajutor imens dat Bisericii. Omenia și eroismul nu erau sfințenie, dar constituiau climatul cel mai prielnic pentru pasul ultim, pentru marele pas al desprinderii de patrie și rudenie. Faptul că bisericile erau pline de tinerete legionară este grăitor. E de mirare neînțelegerea întâlnită la înalta ierarhie a Bisericii Ortodoxe. Dar preoții de mir și călugării au simțit de unde le vine ajutorul. Și au îmbrățișat, cu riscuri, străduința lui Corneliu Codreanu.

IV.

DESPRE ÎNVIEREA NEAMURILOR

Am arătat mai sus cum Corneliu Codreanu se ruga lui Dumnezeu pentru neamul românesc, în speranța <învierii lui>. În altă parte, revine, cu precizuni, asupra acestei credințe, atât de mult ironizate de adversarii lui *politici*. Redau aici un întreg pasagiu:

<Țelul final, sensul ultim al neamului este învierea. Învierea în numele Mântuitorului Iisus Hristos. Creația, cultura, sunt doar mijloacele pentru aceasta, nu scop în sine. Sunt mijloace pentru această înviere. Dar cultura este rodul capacităților și dispozițiilor pe care Dumnezeu le-a pus neamului nostru. Pentru aceasta purtăm toată răspunderea. Va veni o vreme în care neamurile păământului se vor întrece pentru această ultimă înviere; toate neamurile, cu toți regii pe care i-au avut. Atunci se va da fiecărui popor locul hotărât lui înaintea Tronului lui Dumnezeu. Această clipă covârșitoare, această înviere din morți, este cel mai înalt și mai strălucit țel spre care se poate pregăti o națiune.> (Pentru Legionari)

Nu e de prisos să adaug că această învățătură a Educatorului neamului românesc, Codreanu, este scoasă din Noul Testament.

V.

ECUMENICITATE NAȚIONALĂ

Corneliu Codreanu obișnuia să vorbească de <ecumenicitate națională>... expresie care, desprinsă de context, ar putea să pară unora nelalocul ei. De aceea socotesc aici necesare unele lămuriri.

Cuvântul grecesc *oikos* = a locui: *oikoumeni (ghi)* = pământul locuit, apoi *Iume*. În Evanghelia după Luca, citim: „Jeșit-a po-

runcă de la Cezar August să se înscrie *toată lumea* (*pasan oikuminin = universus orbis*).“

Prin <ecumenicitate națională> Codreanu înțelege totalitatea neamului românesc: Românii prezenți, Românii care au răposat și Românii care se vor naște în viitor pe acest pământ. Conștiința *permanenței* neamului românesc era la el totdeauna vie. Odată, la o oră de teorie făcută lucrătorilor unei tabere de muncă, vorbea de frumosul obicei strămoșesc de a sădi nuci. Cei de azi, spune el, nu mai sădesc nuci; ci caiși. De ce? Fiindcă nucul crește încet; de multe ori, n-ajungi să mănânci din roada lui. Pe câtă vreme caisul crește repede și te poți bucura de rodul lui. Dar oare pe vremea moșilor și părinților noștri creșteau nucii mai repede ca azi? Nu. Creșteau la fel. Dar înaintașii noștri știau că de nu vor mânca ei din rodul nucilor, vor mânca copiii și nepoții lor. Și va fi tot una; ba va fi mai bine; căci aceștia le vor binecuvânta amintirea.

VI.

STIL LEGIONAR

S-a vorbit adesea de un <stil> legionar. Nu de un *stil de viață*, nu de o *ținută legionară*, rezultat al unui proces de educație. (Aceasta reiese limpede din întreaga expunere asupra ființei și existenței Legiunii.) S-a vorbit despre stilul *scrisului* legionar. Și anume, cu un regret pentru lipsa de *uniformitate* a acestui stil.

Stilul este expresia rezultatului unui proces de cunoaștere. El este condiționat de:

- a. Natura individului: logică, mistică, mixtă;
- b. Gradul de cultură;
- c. Daruri speciale;
- d. Natura operei.

Într-un fel scrie Corneliu Codreanu, în altul Ion Moța, în altul Puiu Gârnicănu, în altul Vasile Marin. Și iarăși la același autor:

într-un fel sunt scrise *Circularile* lui Codreanu pentru legionari, în alt fel *Însemnările* lui de la Jilava. Diversitatea stilului e semnul bogăției și al firescului.

Și totuși, nu se pot tăgădui anumite *note* ale scrisului legionar: sobrietatea, gravitatea, sinceritatea. De altfel, Legionarii lui Codreanu vorbeau și scriau puțin. Pentru ei aveau să vorbească faptele. Îndemnul înțelepciunii populare. Ori taci, ori *spune ceva mai bun decât tăcerea*, era la ei în cinste.

*

Considerațiile acestea sunt valabile pentru toată perioada de timp 1927-1938; pentru timpul în care Corneliu Codreanu, întemeietorul Legiunii, și-a putut continua opera și a putut supraveghea lucrările colaboratorilor săi. Din anul 1938, înainte chiar de sugrumarea lui în închisoare (29-30 noiembrie 1938), Legiunea și-a urmat drumul fără controlul său; a stat sub alte directive, sub alt control, uneori fără nici un control. De aceea, tot ce s-a clădit de la 1938 încoace – acțiuni, atitudini, teorii – trebuie supus unei operații de *verificare*, spre a se vedea dacă ce s-a clădit după dispariția întemeietorului s-a clădit conform planului hotărât de el, în stilul voit de el.

Tot ce s-a făcut după 1938 – toate acțiunile, toate dispozițiile, toate teoriile – trebuie, așadar, supuse unei operații de verificare. Dreptarul adevărului în Legiune fiind *concordanța* cu esențialul, cu permanentul legionar, operația de confruntare este posibilă. Când legea legionară <*Luptă și nu fi niciodată mișel... Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi, luptând, pe drumul onoarei*> (Cărticica Șefului de Cuib) ar fi înlocuită cu deviza <*învinge prin orice mijloc, oricât de abominabil*>, atunci ne-am afla în fața unui caz de *denaturare*. Și această denaturare trebuie respinsă hotărât. Când întemeietorul cere ca *legionarul să fie un om de cuvânt* (Idem); sau când se spune că *legionarul nu cunoaște tragerea pe sfoară a altui om* (Idem), acestea sunt norme care nu pot fi infirmate de urmașii la conducerea Legiunii. Când C. Codreanu afirmă că ideea fundamentală de la care pornește Legiunea este *omul*, nu *programul politic* (Pentru Legionari); când

el spune că Legiunea va birui numai cu desăvârșirea unui proces de conștiință la poporul român; numai când acest proces de conștiință va cuprinde majoritatea poporului și va da roade. (Circulări) A voi să ajungi la conducerea țării cu orice preț – chiar cu prețul loviturii de stat – ca apoi să *impui* procesul de conștiință de care este vorba, înseamnă a așeza carul înaintea boilor. Iară a practica convingerea că <misticismul> legionar, credința în învierea lui Hristos și credința în <învierea neamurilor> sunt <plumb în aripile Legiunii>, înseamnă a dovedi că n-ai înțeles nimic din rodnicia unei credințe care constituie actul de nobleță al poporului român creștin.

Catalogul semnelor *creșterilor false* în sânul Legiunii și catalogul *falselor formulări* ale creșterilor normale poate fi continuat. Aici am indicat doar calea de urmat în întocmirea lui.

CONCLUZIE

Mișcarea Legionară a lui Corneliu Codreanu este cea mai profundă *revoluție spirituală* pe care a cunoscut-o poporul român de la creștinarea lui încoace. Prin adâncimea, capacitatea de mulare pe realități și perenitatea ei, revoluția lui C.C. este valabilă pentru toate națiunile care vor să pornească pe calea încreștinării *efective*.

NOTE

1. FIINȚA (opoz. EXISTENȚĂ) (Wesenheit) (Dasein)

Ființă – spre deosebire de *existență* – este sâmburele substanțial a ceea ce este; este ființialitatea launtrică a lucrurilor, spre deosebire de înfățișarea lor (exterioară). Spre deosebire de *existență* (Dasein), ființialitatea (Wesenheit) este *esență*. Față de plinătatea ființialității, existențialitatea cuprinde doar un *sector* al posibilităților ființialității. Ființialitatea este *potență subiectivă*; existență, *act*. Pe când înfățișarea vizibilă (existență) este supusă

schimbării, *sâmburele substanțial (ființa) e permanent durabilă*. Ființa este ceea ce e *esențial*, în opoziție cu ceea ce este *neesențial*. În altă accepțiune: ființele singuratice ale lumii vizibile; ființele singuratice de același fel.

2. EXISTENȚA (Dasein)

Existența este momentul fundamental care, împreună cu *esența* (Wesenheit) constituie tot ce există. Pe când ființialitate spune ce este un lucru, *existența* exprimă că *ceva există*, că nu doar e *gândit* ori reprezentat de fantezie, ci există *în sine însuși*, realmente. Ne lovim de prezența lui, de el așa cum este; nu cum am vrea noi să fie. Metafizicește există două feluri de existențe, fundamentale deosebite:

a. Existența noastră și a tuturor existențelor lumii sunt limitate în timp și spațiu; sunt un *da-sein* (un *sein* limitat). Această mărginire vine de la finalitatea noastră mărginită. Ființialitatea mărginită nu atinge *plinătatea* ființei: se deosebește de ea prin *finire*. De aceea, existența are caracter *contingent* (ne-necesar); poate fi sau nu; existând realmente sau fiind doar posibilă.

b. Ființării limitate în timp îi stă în față existența infinită, a cărei ființare se confundă cu *a fi* (esse), desăvârșire care se acoperă cu existența sensibilă. *Sein* (a fi) înseamnă *a exista realmente*. A fi, ideal, conține doar structurile ființiale ale diverselor *existențe*.

PARTEA A III-A

MĂRTURII LEGIONARE ȘI CREȘTINE

(Publicate în *Orientări pentru Legionari*)

1) LA NAȘTEREA LUI HRISTOS

*Cei ce slujeau stelelor, de la stea au învățat
să se închine Ție, soarelui dreptății.*

Acum aproape două milenii, învățații de la Răsărit, cei ce se *îndeletniceau* cu mersul stelelor, alergaseră să se închine, umili, Pruncului din Galileea, recunoscând în el *adevărul*. Irod, tiranul, încercase să-și facă din cei trei magi *aliați* în tentativa lui de ucidere a adevărului. Dar <Pruncii Haldeilor> nu s-au pus în slujba tiranului: îngerul le arătase calea de urmat. Și Irod n-a izbutit decât să ucidă princi nevinovați...

Tiranii de azi – irozii de la Răsărit – vor și ei să *ucidă adevărul*. Căci adevărul acesta barează drumul lor smintit. Și ca tentativa să nu fie lipsită de analogii, și tiranii de azi vor să-și facă aliați din învățații care stau în slujba stelelor. Și în beția primelor zile de *irelevantă* izbândă ne-a fost dat să auzim chiote de victorie: cerul fusese, pară-mi-te, golit de taine; nerozia umilise pe Dumnezeu... Și chiotul de victorie al tiranilor din Răsărit impresionase multă lume blajină din Apus. Uitaseră oamenii că și mintea tot de la Dumnezeu este, spre folosul omului; dar că și ei i se pusese hotar, pe care nu-l poate trece...

Noi, legionarii lui Corneliu Codreanu, porniți la drum sub ocrotirea sfântului Mihai, arhistrategul oștilor cerești, nu cunoaștem spărietura; noi avem <cetate tare>, stăm pe stâncă *adevărului creștin*. Drumul nostru e drumul luminii care va risipi puterile

întunericului. Nașterea lui Hristos este sărbătoarea *Cunoașterii*. Împotriva lumii care, speriată, ar fi gata să facă pace cu diavolul, noi trebuie să afirmăm cu tărie poziția noastră față de lumea ce ne înconjoară și față de eternitate. Pentru noi nu pot exista surprize care să infirme adevărul adus lumii de Hristos-Dumnezeu. Noi frăție cu adversarii <Soarelui dreptății> nu putem încheia. Noi credem că unelțirile ucigașilor, ale pângăritorilor și ale palavrăgilor vor fi stricate.

Chiar dacă în slujba acestora s-au pus și unii oameni care trebuiau să rămână *numai* în slujba stelelor. În această credință stând, noi strigăm, cu sutele de milioane: Hristos se naște: cântați-L! Hristos din ceruri: întâmpinați-L!

2) PE CINE AU OMORÂT

<expedit, unum hominem mori pro populo>

Caiafa arhiereul

În ziua de Paști a anului 1938, în prezența a șaiszeci de preoți veniți să-i spună <Hristos a înviat!>, marele arhiereu al Bisericii Ortodoxe românești din acea vreme a rostit sentința: *<mai bine să moară unul pentru popor, decât să se prăpădească poporul din cauza unuia>*. Cine era de data aceasta cel pe care marele preot îl socotea vrednic de moarte <pentru popor>? Era vreun dușman al așezărilor creștine ale poporului român? Era vreun predicator de învățătură potrivnică adevărului adus lumii de Hristos? *Nu*. Era un om tânăr, plin de râvnă și puterea de a face din țara românească o țară <temătoare de Dumnezeu>, și din neamul românesc un neam încrezător în *învierea* făgăduită de Hristos neamurilor care se vor fi dovedit vrednice de ea. Numele lui – *Corneliu Codreanu*. Acesta era <unum hominem> pe care <arhiereul anului aceluia> îl osândește la moarte.

Dar poporul? Cine era poporul pentru care viața acestui om constituia o primejdie de moarte? Era, oare, poporul român care,

în cântecele speranței lui, îl îmbrăcase pe tânărul <căpitan> în <suman de viorea>? Erau, oare, țărani români care, în februarie 1937, îmbrăcați în haine de Paști și în mâini purtând făclii, alergaseră să îngenuncheze în fața sicriilor cu trupurile lui Ion Moța și Vasile Marin, căzuți luptând pentru Hristos și Legiune? Era, oare, poporul care – trecând peste toate ademenirile, peste toate amenințările, peste toată teroarea jandarmilor și peste toate abuzurile judecătorilor nedrepti – ridicase pe scut pe acest tânăr lipsit de averi? Sau, poate, poporul de care vorbea marele preot era tineretul universităților, ori elevii școlilor de pe cuprinsul țării românești? Ori erau călugării mănăstirilor? Ori preoții bisericilor? *Nu*. <Poporul> care se simțea amenințat și în numele căruia vorbea, în ziua de Paști a anului 1938, marele preot al Bisericii Ortodoxe românești, era altul. <Poporul> pentru salvarea căruia trebuia să moară <unul> putea fi aflat în tagma arhierilor necredincioși, arghirofili, trândavi, păcătoși, cu dosare compromițătoare în <cassa de fier> a partidelor politice; putea fi aflat în lumea păpușarilor politici care ruinaseră țara întregită; putea fi aflat în lumea profitorilor de toate nuanțele; <poporul> arhiereului din acel an de blestem putea fi identificat în venitura galițiană și greco-armenească. Patronul acestui <popor> se întâmpla să fie însuși regele țării – rege imoral, deșucheat, prădător al avutului public, apărător al intereselor evreiești în țara de la gurile Dunării. Acesta era <poporul> pentru care trebuia să moară Corneliu Codreanu.

Un an de zile înainte de rostirea sentinței de către arhiereu, cărturarul Nicolae Iorga arătase și *chipul* în care trebuia săvârșit omorul. În februarie 1937, într-una din secțiunile Senatului, înconjurat fiind de miniștri și de senatori guvernamentali, cărturarul recomandase metoda aflată de el de la un vânător canadian, colonelul Boyle, salvatorul coloniei românești din Odessa revoluției bolșevice. Sfatul nevinovatului om de carte era așa: *să țintești între ochi pe cel care conduce*. Și totul ia sfârșit...

Mișelia cu orgoliul s-au întâmpinat. Ura cu demența s-au sărutat. Au unelțit sfat și au hotărât. L-au închis. L-au osândit hoțeste. Apoi l-au omorât. Noaptea, tâlhărește. Relatarea oficială vorbea de... încercarea ucenicilor de a-l fura...

Vestea omorării <omului> i-a înmărmurit pe români. Poporul de plugar l-a plâns, în cuviință și tăcere, pe Corneliu Codreanu, nădejdea lui. În localuri de petrecere, lăutarii și-au atârnat viorile în cuiu și au plecat. Universitățile, în care el readusese pe Hristos, s-au îmbrăcat în doliu. Monstruoșitatea era atât de mare, încât multă lume nu i-a dat crezare – se legănau pe aripa speranței că e vorba numai de o <minciună de stat>.

Dar mai era o <lume> care știa bine că <omul> era mort. <Poporul> arhierelui Miron Cristea era mulțumit – înțelepciunea lui Caiafa îl ferise de rău. Poporul acesta – numai el – a sărbătorit, cu ritualul cuvenit, moartea dreptului. Marele preot a dat a doua zi dispoziții să se facă rugăciuni polihronice pentru regele asasin. Cărturarul a tipărit, *drept adevăr*, într-unul din volumele lui, relatarea ucigașilor (povestea cu fuga de sub escortă). Pentru istorie. Căci o mână mănjește pe alta și amândouă fața...

Au trecut 20 de ani de la executarea nebunei porunci. În acești 20 de ani am putut auzi și am putut vedea ce spun despre Corneliu Codreanu și despre opera lui *ucigașii, hoții, neînțelegătorii și ucenicii lui*. Ticăloșia celor care, într-un fel sau altul, au fost părtași la crimă, a fost dată în vileag prin uluitoarele mărturisiri făcute în 1940 de cei ce au executat porunca. Exagerările ucenicilor – câte vor fi fiind – își află explicația în marea lor evlavie față de dreptul omorât hoțeste. Neînțelegătorii de pretutindeni n-au putut vedea în opera lui Corneliu Codreanu altceva decât încercarea de a transplanta la noi revoluția lui Adolf Hitler ori a lui Benito Mussolini... La 20 de ani de la consumarea abominabilei crime, ajutați de sfatul pe care ni l-au dat bogatele întâmplări ale acestui interval de timp, putem judeca drept și mărturisi fără teamă de păcat ce s-a pierdut prin retezarea vieții acestui bărbat care nu împlinise încă vârsta de 40 de ani.

În încercarea de apreciere a oamenilor se comite de obicei o greșeală fundamentală: se caută la ei tocmai ce nu le este esențial. Se prețuiesc arhierii pentru abilitatea lor politică; diplomați, pentru elocința lor; comandanți de armate, pentru credința lor în Dumnezeu; regi, pentru inteligența lor scilicet; călugări, pentru frumusețea glasului; oameni politici, pentru vasta lor cultură.

Se-nțelege că în asemenea cazuri, unitatea de măsură nefiind proprie, judecățile sunt false. Căci arhierul se distinge prin tăria credinței în Hristos; diplomatul, prin tact și abilitate; comandantul, prin capacitatea lui de strateg; regele, prin înțelepciune; călugărul, prin adâncimea evlaviei; bărbatul de stat, prin simțul lui pentru *real*.

Prin ce se distingea Corneliu Codreanu, întemeietor de școală spirituală și de mișcare politică, totodată?

Am auzit pe mulți vorbind cu admirație despre *noutatea* ideii ce stă la baza mișcării lui – *răul, mizeria, ruina, ne vin de la suflet* (nu de la lipsa de programe). Este adevărat, ideea aceasta el a adus-o în plan politic. Dar pentru cine cunoaște doctrina creștină, nu există aici nici o noutate. Nu în domeniul *ideilor* stau măreția și podoaba acestui om neobișnuit. Ci altundeva.

După secole de despărțire și de luptă între frați, o generație de patrioți izbutise, în 1859, să facă unirea Moldovei cu Muntenia. La 60 de ani după acest însemnat pas, sfârșitul primului război mondial adusese împlinirea visului atâtor generații de români patrioți – poeți, scriitori, ziariști, cărturari, oameni politici, soldați. Transilvania, Basarabia, Bucovina făceau cu Regatul vechi un singur trup. Țara se mărise, bogățiile se adăugaseră, puterile spirituale sporiseră. Dar în țară sporită lucrurile mergeau prost. Corupția, jaful, înstrăinarea își dăduseră aici mâna. Pentru poporul român perspectivele deveneau tot mai sumbre. De ce nu mergeau lucrurile bine? Era lipsa de oameni cu pregătire? Nu. Nația română dăduse avocați străluciți, medici celebri, cărturari, gânditori, oameni de știință, tehnicieni, poeți, scriitori, mari gazetari. Existau în țară partide politice cu programe seducătoare și păpușari politic abili. Nu de astfel de lipsuri suferea nația. Nația suferea de lipsă de *cinste*. Ce-i trebuia ei nu erau frumoasele programe politice (aplicate de suflet de tâlhar), ci altceva: nația avea nevoie de un mare EDUCATOR. Și pe acest educator ea îl dăduse. La timp suprem. Acesta se chema Corneliu Codreanu.

Corneliu Codreanu nu era un predicator; nu era profesor de educație creștină; nu era dascăl de pedagogie. Ci era ÎNVĂȚĂTORUL, ORGANIZATORUL, CĂLĂUZITORUL. El învăța, organiza,

conducea. Marele nostru Eminescu n-a avut numai intuiții geniale, ci și darul de a formula pregnant adevăruri din care ne hrănim noi astăzi. Corneliu Codreanu n-a avut numai darul de a intui și de a formula. Ci a avut și puterea de a organiza; a avut capacitatea de a prelucra materialul uman existent. Îl distingea, fără îndoială, marele lui simț pentru *real*. Dar peste aceasta, era în el o putere care topea zgura ticăloșiei omenești, gonea boarea leneviei, pregătea sufletele spre fapta eroică, spre totala jertfire de sine. În această putere, în acest dar excepțional stă valoarea lui. Aici, extraordinarul lui prestigiu. Corneliu Codreanu n-a izbutit numai să pună pe picioare – în pofida tuturor adversităților inimaginabile – o mișcare de mari proporții. *Corneliu Codreanu a transformat oameni: le-a îmbrăcat sufletul în haină de nuntă*. Într-o țară și într-o vreme în care lipsa de onoare, jaful de sus și desfrâul erau la ele acasă, Corneliu Codreanu a așezat pe soclu *onoarea* ca virtute de sine stătătoare, a făcut din *corectitudine* și din *cinste* *sufletească* condiția primordială a viețuirii împreună, iar din *austeritatea moravurilor* blazonul luptătorilor lui. Iară cununa acestor virtuți era credința în Iisus Hristos. Aceste virtuți el nu le-a predicat. Le-a dat trup. Iată de ce neamul românilor vedea în el călăuza, capul, căpetenia, căpitanul său. Decapitându-l, sclerații de la 1938 *au decapitat Națiunea*.

Facând această afirmație, nu mă gândesc la rolul pe care Corneliu Codreanu l-ar fi avut în stăvilirea puhoiului de la Răsărit ori în schimbarea profilului politicii europene. Ocupația rusească se va curma odată cu înfrângerea Rusiei sovietice, înfrângere în care credem cu tărie. Dar cu alungarea rușilor, procesul de vindecare a Nației nu s-a sfârșit. Pentru vremea de după liberare, Nația va avea nevoie tocmai de educatorul, de omul extraordinar pe care ea îl dăduse și pe care nu-l mai poate da decât la intervale de secole: de Corneliu Codreanu, cel ucis <pro populo>.

Știm că Nae Ionescu, care a înțeles toată adâncimea operei lui Corneliu Codreanu și care a simțit chemarea lui, a spus – pe când Codreanu trăia încă – că minunea înfăptuită de acesta e atât de mare, că *de acum îl depășește și pe el*. Iară după omorâre, tot Nae Ionescu ne-a învățat că *cea mai rodnică răzbuinare a lui Corneliu Codreanu este înfăptuirea vrerii lui*.

Ucenicii și prietenii lui Corneliu Codreanu au datoria de onoare să nu trădeze opera lui. Dar Codreanu nu mai este. Și Codreanu nu mai poate fi înlocuit de nimeni. Iată de ce, prin decapitarea de la 1938, Nația românească a rămas săracă.

Dar Dumnezeu îndurărilor va face cu ea semn spre bine. Căci păcatul nu l-a săvârșit Națiunea. Ci dușmanii ei de moarte.

3) ȘI PE PĂMÂNT PACE...

<*Nolite arbitrari quia pacem vererim mittere interram – non veni pacem mittere, sed gladium.*> (Mat. X-34)

De ziua întrupării lui Dumnezeu-Cuvântul, de ziua în care se pune început mântuirii neamului omenească, se obișnuiește a se preamări PACEA. Nu pacea izvorâtă din actul împăcării omului cu Dumnezeu – pace cântată de îngerii Betleheului – pacea din suflete; ci pacea încheiată între două sau mai multe împărății care au ceva de împărțit. Se întâmplă că predicatorii <pacii pe pământ> sunt tocmai cei care au tâlhărit ceva și vor să țină ce au luat. Cei mai neobosiți propagandiști ai <pacii între popoare> sunt conducătorii împărățiilor zidite pe nedreptate, furt și pe crimă. Despre împărățiile zidite pe nedreptate, pe furt și pe crimă, Biserica lui Hristos – Domnul Pacii – spune prin gura sfântului *Augustin* că nu sunt altceva decât <mari tâlhării> (*magna latrocinia*). Marile tâlhării, care țin în robie popoare creștine, careucid libertatea și vor să alunge pe Hristos din suflete, trâmbețază, uneori chiar prin arhieriei creștini preaplecați lor, mesajul PĂCII lui Hristos: *pace pe pământ!* Arhieriei lui Hristos, aflați în slujba <pacii> dorește de ucigașii libertății omenești, uită că pacea Evangheliei e *pacea sufletului*. Nu pace între tâlhari și tâlhăriți; nu pace între mai mulți tâlhari care au de stăpânit popoare. Ci pace în sufletele oamenilor *pământului încreștinat*. Deosebirea dintre oameni nu ține nici de rang, nici de instrucție, nici de limbă, nici de sânge. Deosebirea ține de *credință*.

Când Iisus spune – *să nu socotiți că am venit să aduc pe pă-mânt pace – n-am venit să aduc pace, ci sabie*, – de deosebirea aceasta, *de deosebirea de credință*, vorbește; de cei ce cred în Hristos-Dumnezeu și de cei ce stau împotriva lui Hristos-Dumnezeu. În creștinism, pacea încheiată între împărățiile pământului nu e scop în sine. Scopul e *mântuirea sufletului*. Condiția mântuirii e însă LIBERTATEA. Și cine sugrumă libertatea omului stă de-a curmezișul în calea mântuirii lui. Iată de ce uneori mântuirea sufletului se poate cuceri tocmai prin jertfirea trupului; adică *prin sabie*.

Împotriva oștilor necreștine și anticreștine – împotriva barbarilor – Biserica lui Hristos are, din vechi, o cântare care vorbește de biruința binecredincioșilor creștini asupra potrivnicilor lor. De ziua întrupării Cuvântului, de ziua nașterii lui Hristos, noi, moștenirea Sa, preamărindu-I gloria, să intonăm cu glas sporit:

Dă, Doamne, biruință binecredincioșilor creștini asupra dușmanilor rodirii Evangheliei Tale în lume!

4) SPRE UN SINOD ECUMENIC?

Un comunicat al Serviciului de Presă al Vaticanului spune că în alocuțiunea ținută înaintea cardinalilor, în biserica Sfântul Paul din Roma, cu prilejul sărbătoririi sfântului Apostol, Papa Ioan al XXIII-lea a anunțat ținerea unui *sinod ecumenic*, la care vor fi invitați și conducătorii <comunităților despărțite>, spre a se ajunge la *unirea* spre care tind toate marginile pământului creștin. Comentând știrea, postul de radio al Vaticanului precizează că sunt indicii că la acest sinod – care nu se va ține înainte de 1961 – vor fi invitați, în afară de Episcopii Ortodocși, Episcopii Anglicani, Episcopii Chinezi hirotoniți fără aprobarea Papei și conducătorii comunităților evanghelice.

Astfel prezentată, evident că știrea nu se putea să nu producă nedumerire în cercurile teologice. Sinoadele ecumenice sunt împunătoare adunări de episcopi (numai de episcopi) și se țin la

vreme de primejdie grea. În aproape 2000 de ani, Biserica Ortodoxă Răsăriteană n-a cunoscut decât *sapte sinoade ecumenice*: Nicea (325), Constantinopol (381), Efes (431), Calcedon (451), Constantinopol (553), Constantinopol (681), Nicea (787). Biserica Ortodoxă Apuseană, mai norocoasă, a mai ținut treisprezece: Constantinopol (869), Lateran (1123), Lateran (1139), Lateran (1215), Lyon (1245), Lyon (1274), Vienne (1311), Konstanz (1414/1418), Basel (1431), continuat în Ferrara (1438) și Florența (1439), Lateran (1512-1517), Trient (1545-1563), Vatican (1869-1870) prorogat. În total 20. Bisericile Răsăritene nu numără printre *ecumenice* aceste 13 sinoade ținute după anul 789.

Dificultăți în calea tinerii unui sinod ecumenic astăzi.

I. Din partea Bisericii Apusene, dificultățile s-ar rezuma într-o frază a revistei <*Vers l'Unit Chrétienne*>, buletinul catolic de informație al centrului de studii <Istina>: <*Le mot „oecuménique“ a été entendu comme s'entendent à toutes les confessions chrétiennes, d'où l'on a conclu que toutes celles-ci seraient invitées à y participer. C'était ne pas tenir compte que, dans la législation canonique actuelle, l'Eglise catholique est considéré comme „oecuménique“ un concile convoqué par le Souverain Pontife et rassemblant les évêques résidentiels de tout l'univers catholique romain, c'est-à-dire actuellement en communion avec l'évêque de Rome.*> (Le prochain Concile et l'Unité Chrétienne, numéro spécial, Janvier-Février, 1959)

II. Din partea Bisericii Răsăritene, dificultățile sunt tot așa de mari. Mai întâi trebuie recunoscute de Răsăriteni drept *ecumenice* cele 13 sinoade ținute de Apuseni după anul 787, lucru aproape imposibil, mai ales în situația de acum a Bisericilor autocefale aflate sub stăpânire comunistă.

III. Alte dificultăți. La sinoadele ecumenice au participat numai *episcopi adevărați* (cu succesiune apostolică, cu credința în cele 7 taine; cu cultul Pururea-Fecioarei etc.). Care ar fi situația întâi stătătorilor protestanți – și chiar a episcopilor anglicani –

într-o adunare care se mărturisește solidară cu deciziile *dogmatice* și *morale* ale celor șapte sinoade ecumenice ale vremii împărțirii?

Aceasta ar fi numai schițarea unora dintre dificultățile care stau în calea tinerii unui sinod ecumenic astăzi.

Porunca vremii. Dacă un sinod, anunțat așa cum a fost anunțat, nu va putea duce la nimic, o astfel de inițiativă ar putea, credem, să ducă la înlăturarea mult doritei *unități de acțiune* în fața primejdiei care paște ordinea creștină a lumii. Realizarea unui bloc al lumii care mărturisește pe Hristos împotriva dracilor cel tăgăduiesc pe Hristos. Împotriva dracilor din Răsărit, mai întâi; apoi împotriva dracilor din Apus, din Miazăzi și din Miazănoapte, de vor fi. Ar fi, aceasta, porunca instinctului de conservare. Ar fi treabă de bun simț. (O, fericite oseminte ale tinerilor români, care au văzut limpede, care au văzut din capul locului răul crescut la sânul miopiei politice a marilor Puteri și ajutat de drăcescul calcul confesional <creștin>!) Să se realizeze, dar, *un bloc de acțiune* creștină în fața Anticristului, lăsând pentru vremei mai bune grelele dispute teologice. Căci bătălia, iată, se dă *între două lumi*.

În fața acestui imperativ al vremii, însemnăm aici, cu bucurie, atitudinea a două foi românești reprezentative: una a românilor uniți cu Roma, alta a românilor ortodocși. UNIREA (foaia Asociației Românilor Catolici din America) salută vestea că <înaltul Pontif de la Roma are de gând să convoace, într-un viitor apropiat, un Consiliu Ecumenic al Bisericii, cu scopul principal de a rezolva problema dezbinării bisericești și a uni astfel forțele creștine într-un bloc compact, care să poată rezista și înfrânge atacurile violente ale comunismului ateu.> (Vol. 10, No. 2, februarie, 1959)

SOLIA (foaie publicată de Episcopia Ortodoxă Română din America), referindu-se la aceeași știre, scrie: <Ateismul comunist amenință astăzi nu numai fiecare Biserică sau Confesiune în parte, ci Biserica lui Hristos, în totalitatea ei. Deci, pentru un dușman comun, se cere un front comun.> (15 februarie 1959) (Oare nu poate <Solia> să renunțe, acum și aici, la atacurile fără rost împotriva <intoleranței catolice?>)

Cele două publicații românești <au pus degetul pe rană>. Căci de aceasta este nevoie: de realizarea unui front comun împotriva dușmanului comun. Inițiativa revine Romei. Pentru atâtea și atâtea motive. Să nu i se spună <sinod ecumenic>. Că, iată, se ivesc dificultăți; precum am văzut, întâi din partea romano-catolicilor. Despre ceilalți să nu mai vorbim. Să i se spună altfel! Oricum. Dar să fie într-o adunare a tuturor conducătorilor *liberi* ai Bisericilor și comunităților ce se numesc *creștine*. Roma trebuie să-i silească pe unii să *iasă din echivoc*. (Căci nu poți fi și cu Hristos și cu Anticrist). Și apoi să se întocmească un plan de acțiune *unitar*.

Unirea Bisericilor? Să fie lăsată în grija Duhului Sfânt, prin care cele slabe se întăresc și cele neputincioase se vindecă. Deocamdată să se înfăptuiască *Fraternitatea* în lupta dintre <cele două lumi>.

Și, cine știe? Poate că prin această frăție, după risipirea primejdiei, să se ajungă acolo unde, odată și odată, *trebuie* să se ajungă.

5) ÎNDEMN LA ASASINAT

După ceremonia îngropării trupurilor lui Ion Moța și Vasile Marin, un Subsecretar de Stat (venetic) dăduse, de pe banca ministerială, expresie stării de spirit a stăpânirii românești din zilele acele: <Domnilor, am avut noroc că n-au îndrăznit mai mult!> Cei ce <nu îndrăzniseră mai mult> erau legionarii. Ce <îndrăzniseră?> Îndrăzniseră să dovedească o ordine și o disciplină nemai-pomenite în viața publică românească. În toată vremea ceremoniei nici o palmă grea nu căzuse pe gura vreunui insultător al jertfei, care înobilase iar chipul omului român; nici un cuvânt greu la adresa îndobitocirii omenești. Însă miile de țărani în haine de Paști, făcliile aprinse, ingenuncherea în fața sicriilor, sutele de preoți în odăjdii, șirul nesfârșit al sutelor de flăcăi români – studenți ori plugari – *tăcerea* și *seriozitatea* lor cuceriseră respectul și iubirea nu numai ale poporului, ci în bună măsură și ale

aparaturii de Stat. De aceea veneticul de pe banca ministerială avea dreptate să vorbească de *norocul* stăpânilor. Norocul acesta era însă asigurat, din capul locului. Căci Corneliu Codreanu nu se gândea la lovituri de Stat!...

În vremea aceasta în care stăpânitorii țării răsuflau ușurați că <primejdia> trecuse, la Senat, înconjurat de miniștri și senatori guvernamentali, marele cărturar Nicolae Iorga aflase de bine să aducă oareșcare cuvânt de îmbărbătare:

<Ei, domnilor, v-ați speriat? V-ați speriat de niște copii? Eu, domnilor, l-am întrebat odată pe *Colonelul Boyle*: cum ai putut dumneata, domnule, să salvezi, singur, colonia românească din Odessa, în vremea revoluției bolșevice? (N. red. Colonelul Boyle, atașat militar englez). Și Colonelul Boyle mi-a răspuns: domnule Profesor! Eu sunt canadian și vânător. Și la noi, în Canada, vânatul cel mai al dracului e câinele sălbatic. Te atacă în haită. Poți să dobori dumneata unul, doi, patru; cei ce rămân, te sfâșie. Ei, dar de ești vânător cu experiență, vei observa dumneata că în grămada care atacă este unul care *conduce*. Pe acela de-l țintești între ochi, toată liota se împrăstie!>

Mă aflam în localul redacției <Cuvântului> când a sosit acolo, revoltat, Nae Ionescu: <Auzi, măi, nebunul! Auzi ce vorbește! Asta e îndemn la asasinat!> (Și Nae Ionescu mi-a povestit ce spusese Iorga la Senat. Despre <*poveștile cu câini canadieni*> a scris și Nae Ionescu, nu mult după aceea.)

Public aceste însemnări nu pentru ca să justific o faptă pe care eu n-am aprobat-o și n-o voi putea aproba niciodată. Dar constat că anumiți români din exil încearcă să scrie – și anume, pe dos – istoria celei mai zbuciumate generații românești: generația de la 1922. Vreau să le dau o mână de ajutor. N-am terminat.

6) UNELTELE TRĂDĂRII

<De somn diavolesc fiind cuprins, Iuda a dormit într-o moarte>

(În sfânta și marea Joi seara)

Acum 22 de ani, în săptămâna sfințelor patimi, un scriitor român, membru al Academiei, vrând să facă educație creștină poporului român, publica, într-un organ de mare răspândire, aceste meditații:

<Nu-mi trebuie să fac nici un efort pentru a-mi închipui că, pe când aici, pe pământul nostru, oamenii împărțiți în filosemiți și antisemiți se urăsc și se învrăjmășesc, undeva, departe, într-o grădină frumoasă, stau pe o bancă Crist și Iuda, ca doi buni prieteni, de mult și definitiv împăcați. Pot auzi deslușit pe Crist zicând prietenului său: Ce rău îmi pare că numele tău a ajuns atât de odios oamenilor!> (I. Al. Brătescu-Voinesti)

Că pentru împăcarea lui Dumnezeu cu omul de el zidit *trebuia* să pătimească Dumnezeu-Omul; că trebuia să fie spânzurat pe lemn cel ce spânzurase pământul pe ape; că împăratul îngerilor trebuia să fie îmbrăcat cu <profiră mincinoasă> și încununat cu cunună de spini; că toate acestea trebuiau să se întâmple <ca să se împlinească scripturile>, o știm. A spus-o însuși Hristos cel înviat din morți, pe când călătorea, cu Luca și Cleopa, spre Emmaus. Dar că Iuda, Vanzătorul, și-ar fi jucat bine <rolul>, asta n-a spus-o nici Hristos, n-au spus-o nici Ucenicii lui și nici Biserica n-o spune. Dimpotrivă. De aproape 2000 de ani, Biserica lui Hristos blestemă pe Iuda, <fiul viperelor care mâncau mana, în pustie, și cârteau împotriva Hrănitorului> (Slujba din sfânta și marea Joi, la Vecernie); pe <Iuda prieten și diavol> (Joi, la Laude); pe trădătorul care <a adormit într-o moarte> (Joi seara). Biserica lui Hristos nu are înțelegere pentru mișelia omenească; nici nu prețuiește leșinătura literară a omului care vrea să depășească granițele *Patri* și *Rudeniei* altfel decât prin *sfințenie*: prin aptitudini de <pălămidă țigănească>.

Sensul pătimirii și al jertfirii insului singuratic ori al comunității de destin – nația – nu poate fi scrutat de om; că omul nu are dreptul de a judeca *sub specie aeternitatis*. S-ar putea ca nesfârșita Săptămâna a Patimilor a poporului român să fie spre folosul lui. S-ar putea ca suferința și jertfa atâtor vieți tinere ale generației dintre cele două mari războaie să fi fost spre folosul neamului nostru, rămas în urmă cu plata păcatelor. (Căci răscumpărarea nu se poate face decât cu jertfă curată; pocitura morală neputând constitui, în nici un fel, o jertfă.) S-ar putea. Dar *uneltele* prin care vin pătimirea și moartea rămân, totdeauna, subțiată de moară a blestemului: binele izvorât din jertfă nevinovată nu poate vorbi în favoarea mișeliei. Să ne ferim de confuzii. Că nu putem noi arăta mai multă <înțelegere> pentru fapte decât poate arăta Biserica lui Hristos cel trădat de Iuda. Trădarea rămâne trădare. Iudele rămân, până la sfârșitul veacurilor, Iude.

7) DESPRE ÎNVIEREA NEAMURILOR

<Celor vii dă-le putere și biruință asupra potrivnicilor, spre înflorirea României creștine, legionare și spre apropierea de Tine, Doamne al neamului nostru românesc, întru nădejdea învierii lui.

Amin!>

Corneliu Z. Codreanu

Realismul bunei-vestiri creștine se dovedește și în atitudinea ei față de comunitatea de destin care e *națiunea*. Evanghelia nu face abstracție de această realitate în sânul căreia ne ivim, trăim și trecem pragul veșniciei. Biserica lui Hristos, înglobând în unitatea ei felurile popoare ale pământului, nu o face reducându-le pe acestea la un numitor comun; sărăcindu-le de ce au ele mai de preț: *specificul, unicul* lor. Fără îndoială, Biserica lui Iisus Hristos nu este nici grecească, nici latinească, nici slavonească, nici rumânească. Dar <ne-grecia> ori <ne-slavonia> ei nu se operează prin

de-naturalizare, ci prin supra-naturalizare. Căci Sfântul Pavel spune că <omul nou> nu mai nici <grec>, nici <scyt>, spune altceva decât că acest om *și-a valorificat* în Hristos <grecia> ori <scytia>.

Una dintre cărțile Noului Testament ne pune înaintea viziunea defilării popoarelor în cetatea Ierusalimului ceresc, după ce marea și înfricoșata Judecată s-a făcut: *<Popoarele vor umbla în lumina ei (în lumina cetății) și regii pământului vor aduce într-însa gloria și onoarea lor.>* (Apoc. XXI-24) *<Și vor fi aduse aici gloria și onoarea națiunilor.>* (vers. 26) Dar nu toți câți au aparținut națiunii vor intra în cetate, căci: *<Nimic din ce este întinare, ori grozăvie, ori necinste nu va intra în ea>* (vers. 27) Cei ce n-au săvârșit fapte vrednice a fi trecute în cartea vieții vor avea parte de *<moartea a doua>* (XX-14), care e moartea veșnică.

Viața veșnică (ori moartea veșnică) este plata faptelor. Dar faptele omului stau subțiat semnul lui *hic et nunc*. Ele se săvârșesc într-un anumit loc, într-un anumit timp, într-o anumită împrejurare. *Patria* și *Rudenia* (de Dumnezeu lăsată) au avut aici cuvânt greu de spus. Adevărul creștin se trăiește <cu inimă *romană*, cu inimă *germană*, cu inimă *română*.> Dar atât. Mișelia, neomenia nu pot fi scuzate. Aberația nu poate afla iertare. În cetatea vieții, în fața Tronului dumnezeiesc, va defila numai *neamul* aflat vrednic de înviere; celălalt <neam>, care prin nemernicie și-a agonisit moartea a doua, va fi lipsă la număr; căci <nimic din ce este întinare, ori grozăvie, ori necinste> nu va intra împreună cu dreptii neamului. Prin lipsa mișelilor, neamul nu va apărea nici împuținat, nici sărăcit înaintea Împăratului Hristos. Dimpotrivă!

Aceasta este ceea ce s-a zis poporului român prin Corneliu Codreanu:

<Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia, cu toți regii și împărații lor; având fiecare neam locul său înaintea Tronului lui Dumnezeu. Acest moment final – învierea din morți – este țelul cel mai înalt și mai sublim către care se poate înălța un neam.>

Pe acest vestitor al învierii neamului românesc mișelii l-au omorât.

<Pentru popor>...

8) SĂ CINSTIM ZIUA

În ziua de 13 septembrie a anului 1899 s-a născut Corneliu Codreanu, pricinuitorul celei mai adânci revoluții morale pe care o cunoscuse poporul român de la creștinarea lui încoace. Nașterea – aproape toată la un loc – avea nevoie de un mare EDUCATOR. Și și-l dăduse, la vreme. Pe acesta dușmanii ei l-au ucis. Prea târziu, căci el indicase calea de urmat și opera lui începuse să dea roade.

Crescut în credința lui Crist cel înviat din morți și în disciplina celui mai bun liceu militar al țării, patriotismul lui afla frâna în universalismul învățaturii creștine. Puternicul lui simț pentru *real* îi precizase limitele acțiunilor izvorâte din datoria față de cele două grele moșteniri: *Patria și Rudenia*. <Cerul și pământul românesc>, pe de o parte, <strămoșii din noi>, pe de alta, nu-l împiedicaseră să vadă, limpede, rostul adânc al existenței colectivității românești: *pregătirea pentru înviere*. <Telul final, sensul ultim – spunea el – nu este viața! Sensul final al neamului este învierea: învierea în numele Mântuitorului Iisus Hristos.> Și rugându-se pentru noi: <Dă-le (Doamne) putere celor vii și biruință asupra potrivnicilor, spre înflorirea României creștine, legionare și apropierea de Tine, Doamne al neamului nostru, în nădejdea învierii lui. Amin.>

În istoria spiritului românesc, Corneliu Codreanu va rămâne apostolul învierii neamului românesc. Cinstind ziua în care acest mare <pedagog spre Hristos> s-a născut, cinstim Nașterea care l-a dat.

Și stigmatizăm stărpiturile morale care au vrut să-i pecetluiască Nașterea mormântului.

R

(No. 24, sept. 1959)

9) GOLGOTA LEGIONARĂ

<A înviat Hristos. Așa va învia și dreptatea neamului românesc. Dar pentru aceasta se cere ca fii de ai lui să bată drumul pe care a mers Iisus; să li se pună pe cap coroană de spini, să urce Golgota în genunchi, cu crucea în spate, și să se lasă răstigniți!... legionari, fiți voi copiii aceștia.>

CĂPITANUL (Pământul strămoșesc, 15.IV.1928)

... ȘI AU CĂZUT DRACII

În anul 30 al erei creștine (783 de la zidirea Romei), la 16 Nisan, după miezul nopții, înainte de vărsatul zorilor, a înviat Hristos, precum făgăduise. Piatra de pe intrarea mormântului rămânea neclintită, sigiliile neatînse, iar ostașii, nesimțind nimic din marea Tainei, continuau a păzi mormântul gol, mormântul care <luase trup și se lovise de Dumnezeu, luase pământ și se întâmpinase cu cerul – luase ce văzuse și căzuse peste ce nu văzuse>. După ce stăpânul firii și Domnul atomilor a înviat, a venit îngerul și a prăvălit piatra, ca lumea să vadă că un mormânt nu poate să încapă pe <cel neîncăput>. Atunci s-au înspăimântat ostașii. Îngerul – arhanghelul Gabriel – a fost, cu fapta și cu vorba, cel dintâi vestitor al Învierii.

Fondată pe credința în învierea din morți a lui Hristos – pentru Elini <nebunie>, pentru Jidovi <sminteală> – comunitatea creștină își are privirile ațintite spre țărnul tainic al învierii celei de obște. Viața creștină este viața transfigurată de faptul învierii. Cimitirul creștin este o grădină în așteptarea învierii. Teologia creștină este o teologie a învierii. Căci fără învierea din morți a Domnului, nici întruparea, nici răstignirea Lui n-ar fi avut sens.

<Dacă n-a înviat Hristos – scrie sfântul Pavel – zadarnică este predica noastră; zadarnică și credința voastră!> Din scrisul sfântului Pavel desprinde Corneliu Codreanu <dovezi hotărâtoare> despre înviere. Actul de noblețe al spiritualității legionare poartă acest sigiliu al credinței în înviere. Răsărită pe pământul care se reazemă astăzi și pe oasele tinere ale miilor de legionari și hrănită din tradiția creștină românească, Legiunea va intra în istorie cu acest sigiliu al harului. Acesta este temeiul mândriei și acesta tâlcul liniștei soldaților lui Corneliu Codreanu. Solidari cu frații noștri cei adormiți în credința învierii, noi ne vom mărturisi împotriva <Elinilor> și a <Jidovilor> din țara robită și din diaspora, credința în puterea <Celui care – prin moarte, moartea călcând – a dăruit lumii viața.> Pătrunși de adâncimea tainei, în această zi a <banchetului credinței> și a îndrăznirii fără margini, noi ne rugăm biruitorului morții să schimbe în bine soarta neamului nostru creștin.

Că, iată, după omoruri, după schingiuri drăcești și după spurcări de cinstite datini, slugile iadului se muncesc să ștergă orice urmă a rodirii Evangheliei în pământul românesc.

Curmă, Doamne, zilele robiei! Ca adunându-ne toți cei ce credem în Tine, să putem împreună cânta:

Veniți toți credincioșii să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos; că iată, a venit, prin Cruce, bucurie în toată lumea!

R.

No. 31, aprilie 1960

10) DUPĂ CONGRESUL EUHARISTIC

Congresul euharistic mondial, ținut la München în prima săptămână a lunii lui august, a fost o magnifică demonstrație de forță a Bisericii romano-catolice. 25 de cardinali, 450 de arhiepiscopi și episcopi, multe mii de preoți de mir și călugări și peste un milion de credincioși din toate părțile pământului lui Dumnezeu au luat parte la solemnități. Peste impecabila organizare trecem:

numai în lumea occidentală se poate întâlni atâta geniu organizatoric. Momente covârșitoare au fost multe în această săptămână închinată <vieții lumii>. Liturghiile, corurile, trompetele, clopotele, cuvântările – toate – au impresionat până și pe falnicii, pe <obiectivi> reporteri ai posturilor de radio-difuziune. Poate că cel mai răscolitor a fost momentul în care 1200 de preoți în odăjdii, purtând în mâini sfintele Potire, au început, din înălțimea uriașului altar ridicat pe <Theresienwiese>, să <se reverse> în mulțimea de 1.300.000 de credincioși, pentru sfânta cuminecare.

Mesajul Sfântului Părinte citi aici vorbea de <întunecații nori ai primejdiilor>, de <amenințarea păcii popoarelor> și de <demnitățile omului>.

Congresul euharistic a toată lumea a fost o impunătoare afirmare a dorinței de a trăi în respectul *demnității omului* și în *libertatea* de a te închina Dumnezeului pe care numai tu singur ți l-ai ales. Aceasta este semnificația uriașei manifestări din capitala Bavariei.

Congresul euharistic nu putea fi nicicum o manifestație cu implicații politice. Manifestarea dorinței de a trăi în *respectul demnității omului* și în *pace* – care este <fiica iubirii și opera dreptății> rămâne însă nevinovată manifestare platonice dacă nu se păsește la acțiune – la campania menită să creeze acea stare de spirit care să-i constrângă pe incapabili și pe păpușari să-și vină în fire.

Pentru această acțiune *de luminare* nu este suficientă o predică domoală la interval de o lună de zile. Astăzi avem nevoie de oameni de curaj. De oameni care să îndrăznească a vorbi deschis. Predicatorii de talia părintelui iezuit LEPPICH sunt rari. Dar dacă fiecare preot romano-catolic ar atrage atenția îmbuibăților asupra primejdiei care îi paște, s-ar realiza mult. Că primejdie ca cea de acum n-a mai cunoscut istoria de două milenară a Creștinismului.

R.

(No. 35, august 1960)

11) CHIP AL GLORIEI DUMNEZEIEȘTI...

omul, în cinste fiind, n-a cunoscut și s-a asemănat dobitoacelor...

Sărbătoarea Întrupării Domnului este sărbătoarea înnoirii chipului duhovnicesc al omului. Creat după *chipul* lui Dumnezeu, i se dăduse omului posibilitatea de a ajunge, prin fapte, la *asemănarea* cu Dumnezeu. Dar el <în cinste fiind, nu cunoscuse și se asemănase dobitoacelor>. Pentru repunerea lui <în frumusețea cea dintâi>, Fiul lui Dumnezeu se făcuse prunc al omului, ca astfel noi, pruncii oamenilor, să putem deveni fiii lui Dumnezeu. De aceea Crăciunul e sărbătoarea *cunoașterii demnității omului*. Crăciunul e sărbătoarea OMENIEI. Nu sărbătoarea <umanității>. *Omenia* nu crește și nu rodește într-o atmosferă din care Dumnezeu a fost alungat. Căci omenia e tocmai *expresia chipului dumnezeiesc în om*.

Înnoirea chipului spiritual al omului este act al Harului; act al iubirii dumnezeiești. Actul acesta însă nu siluiește *vrerea* omului. Omul e liber să aleagă între îmbrăcarea chipului dumnezeiesc ori coborârea la chipul cel dobitocesc. Putința de ridicare i s-a dat. Dar libertatea voii nu i-a fost luată.

Într-o foaie românească de departe erau prezentate pregătirile febrile pentru Crăciun: purceii, curcanii, băuturile, darurile bogate. Nimic din ce-i trebuie trupului nu era uitat. Despre împodobirea – despre adăparea – <chipului lăuntric> al omului botezat, nimic; nici despre *ținerea cuvântului dat*, nici despre *iubirea de săraci*, nici despre cei care îndură lipsuri pentru dârzenia lor de a rămâne *oameni adevărați*, nimic despre datoria de <a face binele și a-l da pe apă> (nu despre binele făcut în fața fotografiilor, în mijlocul adunărilor, publicat la ziare). Într-un cuvânt: nici un semn al prezenței *omeniei românești*...

Dar aceasta însemnează că sărbătoarea lui Dumnezeu – Cuvântul și-a pierdut semnificația. Coborârea ei la rostul de *pretext*

pentru îmbuibare, pentru risipă, pentru îndobitocire e act de prihană grea. Creștinii care întâmpină astfel faptul <pogorării cerurilor> sunt mai vinovați decât cei care au cel puțin curajul să proclame sărbătoarea <tainei din veac ascunsă și de îngeri neștiută> simplă <sărbătoare de iarnă>.

R.

No. 39, Decembrie, 1960

PARTEA A IV-A

OMENIA ȘI FRUMUSEȚEA CEA DINTÂI

– cu un cuvânt înainte de MIRCEA ELIADE –

CUVÂNT ÎNAINTE

Paginile acestea de exegeză le-am ascultat pentru întâia oară citite de Gheorghe Racoveanu. Era într-o după-amiază din septembrie 1961, la Cà Foscari, unde aveau loc ședințele Congresului Internațional al Societății Academice Române. Cunoscând de mai bine de treizeci de ani proza fără greș, densă și clară a lui G. Racoveanu, știam că o seamă de observații, precizări și nuanțe îmi vor scăpa la o primă lectură. Cu ce bucurie am recitit acest text somptuos și totuși concis, aproape laconic! Nu mă îndoiesc că exegeza lui Racoveanu va figura într-o zi alături de alte interpretări clasice ale realităților românești, semnate de nume ilustre, de la Mihai Eminescu și Hașdeu la Lucian Blaga și Mircea Vulcănescu.

Cândva se va scrie istoria culturii românești altfel decât a putut fi ea scrisă până acum. Adică o istorie integrală a creativității genului românesc, iar nu exclusiv a creațiilor culte, livrești. Nu că acestea din urmă n-ar fi importante sau reprezentative; e destul să ne amintim de un Eminescu sau Blaga pentru a ne da seama de valoarea și semnificația lor. Dar asemenea creații culte sunt, la noi, de dată recentă. Noi de-abia am început să *scriem bine românește*. Până la Eminescu, majoritatea „intelectualilor“ nu știau să scrie *românește*, deși, probabil, vorbeau destul de bine; cel puțin la ei acasă, în satul sau în târgul lor, știau să vorbească. Dar aproape nimeni, până la Eminescu, nu îndrăznea să scrie limba vorbită, țărănească. Limba noastră scrisă urma modle streine: fie calapodul vechilor traduceri din slavonește, fie structura limbilor

din care se tradusesese în ultimele două secole, adică neo-greaca, italiana și franceza. Problema e prea complexă pentru a o putea dezbate aici. Destul să spunem că autorii români au reușit să scrie bine românește de-abia de la Eminescu încoace, adică de mai puțin de o sută de ani. Or, e limpede că o cultură – înțelegând prin acest termen exclusiv creațiile autentice – nu se poate judeca numai după producții atât de recente.

Se va scrie, deci, într-o zi, istoria culturii române integrale: adică a instituțiilor și credințelor, a creațiilor lingvistice și folclorice. Redusă doar la *documentul scris*, cultura românească – și nu numai ea – pare săracă, timidă, provincială. De fapt, în orizontul culturii moderne *suntem* provinciali. Ca și alte culturi din Europa răsăriteană, am împrumutat modurile de la „centru”, din Occident. Cam tot ce s-a scris în românește de la Școala latinistă încoace depinde, direct sau indirect, de ce s-a scris în Occident. Aceasta nu înseamnă numaidecât lipsă de „originalitate”. Cultura europeană, aproape în totalitatea ei, este rezultatul imitației creațiilor efectuate în câteva „centre” din Occident. Autorii ruși au învățat meșteșugul prozei literare de la englezi și francezi, dar un Dostoievski sau un Cehov au influențat la rândul lor întreaga literatură europeană. Probabil că un fenomen analog ar fi avut loc și cu anumiți prozatori, eseiești și gânditori români, dacă n-ar fi intervenit ocupația sovietică. Nu trebuie să uităm că în România s-a putut crea liber, adică fără a urmări un obiectiv politic, numai după împlinirea idealului național și până în preajma celui de-al doilea război mondial. Cu totul și cu totul, cam vreo douăzeci de ani. Iar scriitorii români au început să aibă la dispoziție un instrument de expresie adevărat numai de pe la 1890...

Dacă în orizontul culturii europene am rămas „provinciali”, nu este numai vina noastră. „Istoria” – care în cazul nostru mai înseamnă și inconștiența politică a occidentalilor – ne-a zăvorât din nou în întunec, mai rău decât am fost zăvorâți în Evul Mediu, prin năvălirile barbarilor.

Dar o cultură nu se reduce numai la expresiile ei moderne, adică, în cele din urmă, la creațiile personale. Dimpotrivă, atenția cercetătorilor se îndreaptă tot mai mult astăzi spre creațiile

trans-personale: mituri, simboluri, stiluri de existență, tradiții, folclor religios, arte populare etc. Toate acestea alcătuiesc în felul lor tot atâtea *limbaje* prin care se exprimă geniul unui neam. Asemenea limbaje sunt universale, în sensul că ele relevă moduri de a fi în lume, comportamente, nostalgii, universuri imaginare care nu sunt exclusive unui anumit popor sau unui anumit moment istoric. Ele au un caracter trans-istoric și arhaic. Datorită acestor „limbaje”, culturile sunt „deschise” și pot comunica între ele. Prin însăși structura lor, un simbol, un mit, un mod de a fi în lume nu pot fi „provinciale”, pentru că ele nu depind de un „centru cultural”, nu imită un model. De aici, perenitatea acestor „limbaje”: ele nu stau sub semnul timpului istoric (care „demodează”, într-o generație-două, 90% dintre creațiile individuale moderne), ci, am spune, sub semnul unui timp trans-istoric, timpul fermecat al miturilor și basmelor, timpul marilor cicluri cosmice, dar și „clipa” în care trăiesc sfinții, contemplativii, poeții, logodnicii.

Dintr-un asemenea „limbaj” face parte, alături de atâtea noțiuni, nostalgii și moduri de a fi, și conceptul românesc de „*omnie*”. Nu voiu încerca să rezum aici iscusita hermeneutică a lui G. Racoveanu. Nu voiu știrbi bucuria cititorului de a o descoperi singur. Prin asemenea contribuții se pregătește ziua când se va putea scrie *adevărata* istorie a neamului și culturii românești. Și de-abia atunci vom putea interesa, în mod sincer și profund, Occidentul, a cărui atenția o jinduim atât.

Până acum am încercat să trezim interesul Occidentului mai ales prin meritele și sacrificiile noastre istorice (rezistența contra turcilor) și prin producțiile culturii românești moderne. Trebuie să recunoaștem că, nenorocul urmărindu-ne și de data aceasta, am eșuat în ambele cazuri. Neizbutind să ne traducem poezii, literatură românească n-a interesat. În ceea ce privește misiunea pe care și-au asumat-o Domnii români de a ține piept iureșului otoman, în speranța că occidentalii vor înțelege, până la urmă, că împlinesc rolul propriei lor avangarde, dezamăgirea e și mai mare. Ne-am fi așteptat că, dacă n-am fost înțeleși de șefii politici și militari de acum câteva veacuri, vom fi înțeleși măcar de istoricii de astăzi. Dar, din nefericire, conștiința istoriografică occidentală n-a reținut rolul *pozitiv* al românilor în istoria Europei.

S-ar putea ca într-o zi, nu prea îndepărtată, lucrurile să se schimbe. Occidentul începe să se intereseze tot mai mult de alte moduri de a fi în lume decât ale lui, de structuri antropologice tradiționale, de alte valori culturale decât cele care-i sunt familiare. S-ar putea ca într-o bună zi, descoperind adevărata noastră istorie și cultură, Occidentali să se laude cu noi (căci, în fond, și noi tot din Europa facem parte) mai mult decât s-ar fi lăudat dacă am fi dat un Shakespeare sau un Dante...

Chicago University
15 Aprilie 1962

MIRCEA ELIADE

OMENIA ȘI „FRUMUSEȚEA CEA DINTÂI”*

Omenia, expresie verbală a unei noțiuni colective, a dat întotdeauna de lucru lexicografilor când au încercat să traducă, convenabil, cuvântul. Fiindcă a traduce cuvântul *omenie* prin *ospitalitate*, prin *onestitate*, prin *onorabilitate*, prin *cuviință*, prin *bunătate* ori, pur și simplu, prin *umanitate*, înseamnă a-l traduce numai în parte. Ca realitate, ca document de viață, *omenia* este un tot unitar, constând din numeroase componente esențiale. *Omenia* nu este o anumită virtute, ci o adevărată antologie, un buchet de flori ale sufletului. *Iubire de străini*, *ținerea cuvântului dat*, *sentimentul onoarei*, *dispoziție de jertfă*, *spiritul de dreptății*, *mărinimie*, *modestie*, *credință în Dumnezeu* – toate acestea sunt podoabele *omeniei*.

* Comunicare făcută în ședința din 12 septembrie 1961 a Congresului Internațional de Studii al Societății Academice Române (Veneția, 6-12 septembrie 1961).

I.

a. Dintre virtuțile *omeniei* românești, cel mai des numită este IUBIREA DE OASPEȚI. Este adevărat că „a omeni” pe cineva însemnează a-l primi cu inimă deschisă, a-l ospăta și a-i da cinstea cuvenită *omului*. Cu aceasta însă nu s-a spus prea mult despre *omenie*. *Iubirea de oaspeți* nu este o virtute exclusiv românească: toate popoarele pământului se dovedesc, mai mult sau mai puțin, ospitaliere. Ceea ce caracterizează ospitalitatea românească este *iubirea de străini*. În casa românului, străinul, nu ai casei, primește ce e mai bun. *Iubirea de străini* – spune poporul – *dar dumnezeesc*. Străinul călător, care vine la tine flămând și ostenit, trebuie primit cu dragoste de părinte: *Când vine la tine străinul, întâmpină-l ca un părinte*. Sau: *Pe străin nu-l îndepărta de la casa ta înainte de a-l îndestula*. Pentru român este *străin* nu numai omul de alt neam, ci și omul necunoscut lui. Străin poate fi italianul, germanul, bulgarul, ca și „frățutele” din Banat (pluralul: frățuți) ori „ungureanul” (român din Transilvania).

Cineva s-ar putea întreba dacă nu cumva în această revărsare de dragoste a românului față de omul necunoscut nu se pot identifica urmele unei explicabile vanități *omeniești*. Cine a cunoscut însă *bucuria* care inunda sufletul gazdei când vedea pe străin mulțumit, nu poate avea pentru faptă decât un răspuns: setea omului lui Dumnezeu de a se devota tocmai celui fără cunoscuți, fără așezare, fără cămin, e pricina bucuriei, care nu e aici decât semnul neîndoielnic al harului.

b. Un semn sigur al *omeniei* este ȚINEREA CUVÂNTULUI DAT. *Fii totdeauna om pe cuvântul căruia poți zidi* – spun legile *omeniei*. Din ele s-a inspirat cântecul poporan: *Furnica, de e furnică; lighioana micuică, la trup mare, la cap mică, se târăște pe pământ, și se ține de cuvânt. Dar noi, oamenii botezați de cuvânt c'am fost lăsați!* La omul de *omenie*, ținerea de cuvânt îmbracă

haină religioasă: *Pe unde iese vorba, și sufletul!* De aceea pune el mare preț pe cumpănirea oricărui cuvânt, fiindcă: *Vorba când a ieșit din gură, n'o mai poți ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul.* În consecință, sfatul: *ține-ți limba'n gură ca'n temniță.* Zăbava la vorbire ar fi indicată omului de Dumnezeu chiar de la Creațiune: *Dumnezeu a dat omului două urechi și numai o limbă; ca mai mult să audă, decât să spună.* Pentru vorbire există, de altfel, numai o justificare: *Ori taci, ori spune ceva mai bun decât tăcerea.*

c. FACEREA DE BINE. Binele făcut de ochii lumii – binele cu zurgălăi – nu-și merită numele. Facerea de bine numai atunci își merită numele când nu e cu socoteală ascunsă; când nu e făcută cu scop de câștig. Poporul spune: *Fă binele și dă-l pe apă.* Nu-ți poți face griji cu soarta lui: undeva va trage el la mal și va da roade. Omul de omenie face binele și uită că l-a făcut: *Când dăruiești, uită; când ți se dăruiește, nu uita, în veac.* Mila nu cunoaște deosebire între buni și răi: *Milostiv cu cel rău de ești, omenia cinstești.*

d. MĂRINIMIA. Cel care nu e în stare să uite răul pe care i l-a făcut altul și abia așteaptă să-și vadă adversarul la greu, ca să-i răsplătească răul cu rău, e un om mic, om pământesc. Un astfel de om nu se poate socoti în rândul oamenilor de omenie. Omul de omenie are inimă mare: *Când îți cade'n mână potrivnicul tău – spune el – nu gândi la pedepsirea lui, ci la îndestularea lui și la îndreptarea lui.* Și iarăși: *Brațul ce nu dă moarte când poate, multe poate.* Inima omului de omenie e logodită cu iertarea: *Iertarea poartă-o'n sân, ca s'o ai la îndemână,* spune omenia. Capacitatea de a ierta îl înobilează pe om: *Cel puternic, când iartă, atunci puternic s'arată.*

e. SPIRITUL DREPTĂȚII. Omul de omenie este încredințat că: *Slujitor al dreptății de vei rămânea, nici înaintea lui Dumnezeu frică vei avea; că Dumnezeu dreptatea este.* Om drept, cu adevărat, nu este întotdeauna cel care nu lucrează nedreptatea; că unii n-au fost în situația de a face nedreptate: *Nu oricine, nelucrând*

nedreptatea, e drept; ci acela care poate face nedreptatea, dar n'o face, acela drept se socotește. Omul de omenie nu se supune legii numai „fiindcă e lege“ (Pascal). Dreptatea legală poate, în anumite împrejurări, să devină fără noimă și păgubitoare. Așadar: nu legalitate, ci „dreptatea nedreaptă“. Criteriul? Iată-l: *Ține-te de legea care te sfătuiește spre calea omeniei.*

f. DISPOZIȚIA DE JERTFĂ. Nu e vorba numai de jertfă de timp, de muncă, de bani; ci chiar de gătirea de a-ți pune capul pentru altul: *Binele pe care ți l-a făcut chezașul tău – spune omenia – nu-l uita nicicând; că el pentru tine capul și-a pus.*

g. ÎNFRÂNAREA. Desfrânarea fiind dușmanul de moarte al omeniei, înfrânarea nu poate lipsi din panoplia virtuților acesteia. Experiența poporului știe că: *Frâul când slăbește, în prăpastie te trânteste.* Ca să poate fi de folos, însă, înfrânarea trebuie practică de timpuriu, fiindcă: *Înfrânarea la bătrânețe, nici o laudă; că nu omul se înfrânează, ci neputința lui îl arată a fi înfrânat.* Despre pofta de mâncare ațâțată de băutura: *Omul de va bea, ca porcul va mânca.* Despre înfrânarea pasiunilor: *Acela e stăpân mare, care și stăpânește patimile sale rele.*

h. MODESTIA. Orice faptă vrednică de laudă vei săvârși – spune înțelepciunea poporului – *nu arăta a o fi săvârșit tu: lasă să vorbească fapta pentru tine.* Despre îmbrăcăminte menită să te arate om de seamă: *Nu haina să te cinstească, ci tu să cinstești haina.*

i. ONOAREA. Onoarea este temelie încrederii între oameni. Omul de omenie nu-și pătează onoarea, chiar dacă în joc e viața lui: *Luptă și nu fi niciodată mișel; e mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei, decât să învingi printr-o mișelie.* Dușmanul onoarei este rușinea: *Omul de omenie nu se teme de alta, fără numai de rușine.*

j. UMILINȚA. Umilința înfrânează, însă nu stă-n calea iubirii de onoare. Din respect față de chipul lui Dumnezeu în el, omul

vrea să evite exagerate exigențe de onoare. Umilința cu orgoliul nu pot locui împreună: *Cel umil cu cel mândru nu se pot vedea unul pe altul; că unul se uită la pământ, altul la cer* – spune poporul.

Despre orgoliul de a fi de neam mare: *Nu cel de neam mare e de cinstire vrednic, ci cel ce se dovedește a fi vrednic de neam mare, acela e de cinstire vrednic.*

1. CREDINȚA ÎN DUMNEZEU. Cununa tuturor virtuților omeniei este credința în Dumnezeu. Om de omenie fără credință-n Dumnezeu nu s-a dovedit nicicând.

Omul de omenie știe că: *Unde voiește Dumnezeu se biruiește rânduiala firii.* Dar aceasta nu după socoteala noastră, ci după purtarea de grijă a lui Dumnezeu: *Pronia dumnezeiască întrece socoteala muritoarească.* Omul de omenie e incredințat că: *Spre pedepsirea noastră, Dumnezeu ne dă uneori stăpâni cumpliți.* Pentru aceea se cuvine să: *Mulțumim lui Dumnezeu și de bine și de rău.* Ce ne dăruiește Dumnezeu, nu ne poate lua omul. Dar în așteptarea darurilor de sus, omul trebuie să activeze, spre a fi vrednic de dar: *Dumnezeu îți dă, dar în traistă nu-ți bagă.*

Și, ca să încheiem cu câteva zicale chiar despre omenie: *Omul lipsit de omenie, pe oricine întâlnește, prihănește.* Locul omeniei în domeniul harurilor: *Îmbrățișarea, semn al dragostei; dragostea, semn al milei; mila, semn al omeniei; iară omenia, dovedirea credinței.*

II

Omenia își are rădăcinile în învățătura Evangheliei; de aici își trage seva. *În iubirea de străini* a omului de omenie se oglindește îndemnul Apostolului: *Fraților! Nu uitați, iubirea de străini, prin care unii, fără să știe, au ospătat îngeri.* (Evrei, XIII, 2) Împotriva călcării cuvântului dat: *Fraților! În numele Domnului nostru Iisus*

Cristos, vă îndemn: fiți una în ce spuneți! (I Corint., I, 10) Sau: *Pentru aceea: lepădați minciuna și fiecare din voi să grăiască adevărul către aproapele său.* (Efes. IV, 25) Despre celelalte virtuți: *Drept aceea, fraților: câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte demne de iubit, câte de bun auz, orice virtute, orice este vrednic de laudă, la acestea să vă fie gândul.* (Filip. IV, 8) În sfârșit, îndemnul: *Cugetați la cele de sus, nu la cele de pe pământ.* (Colos. III, 2)

III

Omenia însă nu se acoperă, fără rest, cu *viața lui Cristos*. Omul de omenie nu se identifică cu omul nou al Evangheliei. Omul care poate spune despre sine: *Mihi enim vivere Christus est, est mori lucrum* (Filipeni, I, 21): omul care într-adevăr „s-a îmbrăcat în Hristos“ se mișcă pe alt plan spiritual decât omul de omenie. Pe omul nou al Evangheliei nu-l mai abate din drum nici nedreptatea, nici ofensa, nici amenințarea, nici lovirea. Omul care la toate amenințările poate răspunde tiranului: *Mă ameninți cu exilul... dar care e patria mea? Eu mă simt tot așa de bine oriunde pe acest pământ, care nu e al meu, după cum nici al tău; de confiscat, nu-mi poți confisca altceva afară de cele câteva cărți pe care le posed; cât despre moarte, ea nu poate decât să grăbească uniunea mea cu Domnul și Mântuitorul meu, după care suspin, – omul acesta a biruit toate dificultățile.* Omul care a izbutit să se supună poruncii de a nu sta împotriva celui rău (*non resistere malo*) plutește pe late înălțimi. Împotriva violenței el nu-și mai îngăduie altă ripostă fără numai cea dată de Cristos: *De am grăit rău, arată că e rău; iară de am grăit bine, de ce mă lovești?* (Ioan, XVIII, 23)

Viața în Cristos, viață care depășește proporțiile naturii noastre; care nesocotește drepturile și înfruntă energiile ei și care nu e reclamată de nevoile ei, a cunoscut-o omenirea de-atâtea ori de-a lungul veacurilor. E lung șirul așa-ziselor „scoateri din istorie“. Toate sunt însă cazuri individuale. Popoare întregi n-au atins niciodată această culme.

IV

OMENIE ȘI VIOLENȚĂ. Cu porunca de a nu sta împotriva celui rău (Matei, V. 39) am ajuns la sâmburele temei noastre generale: *omenie și violență*. Porunca Evangheliei împotriva violenței fizice este clară; iar contextul nu lasă nici o posibilitate de escamotare. Te silește un nebun să-l întovărășești o milă de cale? Mergi cu el două, chiar dacă n-ai timp pentru asta. Vrea cineva să se judece cu tine spre a-ți lua haina ta? Lasă-i lui și mantaua. Te lovește careva peste obrazul drept? Întoarce-i pentru lovire și pe cel stâng. (Matei, V, 39-41)

Un singur fapt relatat de Evanghelie ar putea să pară celui ne-prevenit că dezice nu numai porunca limpede a non-violenței, ci întreg spiritul învățaturii evanghelice: *biciuirea de la Templu*. „Și Iisus intră în Templul lui Dumnezeu și alungă pe toți cei ce vindeau și cumpărau în Templu, și răsturnă mesele schimbătorilor de bai și scaunele celor ce vindeau porumbei și le zise lor: Scris este: „Casa mea casă de rugăciune se va chema; iară voi ați făcut din ea peșteră de tâlhari.“ (Mat. XXXI, 12-13) Pe acest fapt petrecut la Templu își construiesc unii creștini justificarea violenței fizice. Atunci când nu interese personale sunt în joc – spun ei – ci interese de ordin general, interesele comunității (de dragoste ori de destin), biciul ori sabia din mâna ta sunt sfințite prin însuși zelul tău dezinteresat. Toți aceștia trec cu vederea un fapt *esențial*, anume că cel care a biciuit pângăritorii Templului era Dumnezeu: *Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat... de o ființă cu Tatăl... prin El toate s-au făcut*. Uită așadar că între El și noi, oamenii, e deosebire. Uită că *înainte* de a fi pedepsit pe păcătoșii de la Templu „toate le zidise“, iară *după* fapta de la Templu, El, stăpânul materiei, înviase din mormânt cu trupul, fără să strice sigiliile mormântului.¹

1. „Păstrând pecețile întregi, Cristoase, ai înviat din mormânt... N-au simțit când ai înviat ostașii cei ce Te-au străjuit.“ (Cântările *Penticostarului*).

Partizanii violenței fizice în slujba cauzelor mari uită că omul nu are dreptul să judece *sub specie aeternitatis*; fiindcă atunci își poate îngădui orice. Uită că omul nu are alt drept decât acela de a împlini poruncile date lui spre urmare. Și pentru creștini porunca este: *non resistere malo!*

Bogate sunt interpretările poruncii non-violenței. Peste toată ascuțimea și strălucirea lor rămâne, limpede, adevărul că împlinirea acestor porunci este privilegiul câtorva aleși; privilegiul aceluia despre care imnele bisericii creștine a Răsăritului spun că „*patria și rudenia au lăsat*“; privilegiul celor care s-au liberat din cătușele onoarei și a tot ce este pământesc în noi.

*

Două sunt posibilitățile de a te desprinde din legăturile *patriei și rudeniei*: *supranaturalizarea* (prin câștigarea harului) sau *denaturalizarea* (prin agonisirea blestemului). Prima e sfințenia. Ea cinstește neamul omenesc. A doua – denaturalizarea – este degradarea chipului de om. Făpturile care țin de această categorie se simt bine oriunde cerințele lor trupesti le sunt satisfăcute. Pentru aceasta sunt gata, oricând, să lepede: credință, onoare, omenie. Pe aceste viețuitoare poporul românesc le-a numit „*pălămidă țigănească*“.²

Omul de omenie nu s-a eliberat de sub legile onoarei omenesti. Când el spune că *nu se teme de altceva, fără numai de rușine*, este aci vorba nu numai de fapta de rușine pe care ar săvârși-o el însuși; ci și de rușinarea lui venită prin altul. *Căci omul de omenie nu se lasă pălmuit*. Iubirea de patrie nu s-a stins în pieptul lui. *Iubirea de patrie* – spune el – *patimă cinstită*. Și iarăși: *Cine pentru patria lui grăiește, oricât ar grăi, puțin se socotește*. Nici de rudenia de sânge și de cea spirituală nu s-a putut lepăda. Că deși el știe că: *Noi oamenii toți o rudenie suntem, că toți dintr-un neam ne tragem*, nu poate să nu recunoască faptul firesc că: *Mai aproape e cămașa decât haina...*

2. Buruiană uscată și de forma ariciului închis. Când vântul suflă tare, ea se lasă purtată de vânt pe fața pământului. Află undeva puțină apă, prinde rădăcină; bate iarăși vântul cu putere, se desprinde din loc și-și continuă rostogolirea.

V

„RĂNILE PĂCATELOR“ ȘI „FRUMUȘEA CEA DINTĂI“.
Omenia nu este expresia unei condiții umane a cărei cea mai înaltă treaptă ar indica-o cunoscutul vers al lui Terțius: *homo sum: humani nihil a me alienum puto*, iară cea mai joasă ar arăta-o spusă: *gură de om, gură de câne: cere pâne*. Omenia nu e logodită cu acel *homo humanissimus*³ al lui Cicero. Ea nu tinde neapărat spre acea demnitate pe care Pascal o subscie omului: *Toată demnitatea omului constă în gândire*. (Pensées) Căci toate aceste înălțări pot fi rezultate firești ale condiției umane date. *Omenia însă trădează setea după altă condiție umană*. Cu toate că supus *locului și timpului*, omul de omenie însetează după o stare de splendoare, după o măreție inițială, după „*frumusețea cea dintâi*“ cu care fusese el împodobit. Conștient de faptul că poartă „*ranele păcatelor*“, el știe că este, totuși, „*chipul gloriei lui Dumnezeu, cea negrăită*.“⁴

Setea după această „*frumusețe*“ inițială îl mână pe om pe anume căi. Care sunt acestea? Sunt cele indicate de învățătura evanghelică. Adevărul Evangheliei este însă *absolut*. Trăirea lui de către oameni fiind fapt istoric, poartă urmele *condiționării*. Sămânța învățăturii a căzut pe terenuri felurite. Limbă, cultură, tradiție, temperament, *mentalitate* și-au lăsat, totdeauna, urmele lor în trăirea adevărului evanghelic absolut. Întâmpinarea sufletului omenesc cu învățătura evanghelică – așa cum o predă Biserica – a născut *omenia*.

OMENIA ESTE REZULTATUL TRĂIRII ROMÂNEȘTI A ADEVĂRULUI EVANGHELIEI.

3. „*homme très humain parce qu'homme très cultivé*“, N.I. Herescu, L'Humanisme latin comme forme de liberté, în ACTA PHILOLOGICA (Societas Academica Dacoromana), tomus II, Romae, 1959, p. 13

4. *Evhologhion*, Binecuvântările În mormântării.

VI

OMENIE ȘI SFINȚENIE. Omenia nu este *sfințenie*. Omenia constituie însă climatul cel mai prielnic pentru înlesnirea pasului spre suprema treaptă la care cheamă învățătura lui Cristos: *Fiti desăvârșit precum și Tatăl vostru cel ceresc desăvârșit este!* (Mat. V, 48)

Poporul român are despre sfințenie o idee atât de înaltă, că niciodată nu a îndrăznit să treacă pe vreunul din ai săi în catalogul sfinților, adică în rândul acelora care prin desăvârșirea vieții lor s-au unit cu Dumnezeu. Până la anul 1855 – după obținerea autocefaliei – Români n-au îndrăznit să facă un astfel de pas.⁵

Lipsa canonizărilor nu însemnează lipsa sfințeniei pe pământul românesc. (Pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, de pildă, în vremea în care tânărul Platon Velicovski – marele Stareț Paisie de mai târziu – se afla în schitul Trăisteni din Țara Muntenească, trăia acolo un sfânt călugăr valah, Gheorghe cu numele, „*prietenul vrăbiilor*“. Vrăbiile îl așteptau totdeauna la ușa chiliei și, așezându-se pe umerii și pe brațele lui, îl însoțeau până la ușa bisericii. Aici așteptau sfârșitul slujbei, ca apoi, la fel, să-l petreacă până la chilie. Și săvârșindu-se sfântul călugăr și fiind purtat la groapă, s-au aruncat vrăbiile în mormânt, tăvălindu-se de durere. Și nu putea arunca pământul în groapă din pricina vrăbiilor surori.) Dumnezeu singur știe câți sfinți bărbați și câte sfinte femei au binecuvântat cu viața lor pământul românesc, – pământ care a cunoscut adevărul creștin înaintea tuturor vecinilor lui de astăzi. Căci poporul românesc a fost încreștinat înaintea rușilor, a bulgarilor, a sârbilor, a ungarilor, a cehilor, a polonezilor.

5. A trebuit să vină vremea stăpânirii rusești – comuniste – asupra României, ca actualii conducători ai bisericii ortodoxe românești – rupând-o cu cinstita tradiție – să păsească la canonizarea unui însemnat număr de episcopi, călugări, preoți de mir și laici.

Apocalipsa sfântului Ioan ne înfățișează defilarea neamurilor pământului în cerească cetate luminată de gloria lui Dumnezeu: *Și se va duce în ea gloria și cinstirea neamurilor.* (XXI, 26) prin „gloria și cinstea“ neamurilor se înțelege aici *specificul și unicul* popoarelor.⁶

Fîi-va, acum, neamul nostru românesc rușinat, înaintea tronului Mielului, în ziua supremului examen?

La această întrebare, nimeni dintre muritori nu e îndreptățit a da un răspuns.

Freising

6. „ce que les peuples ont de plus *specifique* et de plus *unique*“ M.-J. CONGAR, OP, Chrétiens désunis, Paris, 1937, p. 139.

POSTFAȚĂ

Aproape întreaga presă română din exil a scris despre moartea lui Gheorghe Racoveanu, regretând moartea lui prematură, pe care o considera ca o mare pierdere pentru scrisul românesc. E greu a reproduce aici tot ce s-a scris în această privință. Ne vom mărgini să reproducem mai jos numai două articole.

CUVINTE PENTRU GHEORGHE RACOVEANU

În dimineața zilei de 1 mai a.c. s-a stins din viață Gheorghe RACOVEANU. Discipol apreciat al lui Nae Ionescu, Gheorghe Racoveanu s-a apropiat de Mișcare odată cu Maestrul său. Ca și acesta, și-a păstrat o poziție independentă, fără a se încadra oficial, mult timp. Această independență nu însemna rezervă față de Mișcare. Mai degrabă ea pornea din dorința de a o servi pe acest plan, cu același devotament de legionar, dar cu mai multă eficacitate. Pe această linie, Gheorghe Racoveanu a adus mari servicii Mișcării Legionare: în mod indirect, prin difuzarea unei spiritualități creștine, care servea de suport pentru doctrina legionară; și în mod direct, prin studii scrise pentru prezentarea acestei doctrine. În ultimul timp, el lucra la un studiu menit să evidențeze elementul teologic în doctrina legionară. Moartea lui neașteptată a întrerupt desăvârșirea unei lucrări pe care numai el ar fi putut s-o scrie cu toată competența necesară.

Dar Gheorghe Racoveanu n-a fost numai un intelectual distins, el a fost un curajos luptător. Când a văzut că elemente dubioase, promovate de forțe obscure, tindeau să deruteze Mișcarea Căpitanului prin nesocotirea legilor morale ce-i stau la

bază, Gheorghe Racoveanu a trecut în primele rânduri, spre a o apăra. Astfel, el a fost șeful presei legionare și în această calitate a redactat oficiosul Mișcării Legionare, <LEGEA>. De asemenea, a colaborat la buletinul nostru <Orientări pentru legionari>. Mai mult: Gheorghe Racoveanu a participat la toate adunările legionare din exil și totdeauna a susținut cu ardoare linia Mișcării fixată de Căpitan, singura care poate duce Neamul Românesc spre adevărata lui mântuire.

Năpraznica moarte vine deci să sece un izvor de înaltă spiritualitate românească, de inepuizabilă energie animatoare, de spirit combativ, de dragoste pentru treabă românească și creștină, de robust optimism pentru viață. Prezența lui era mereu tonifiantă. Oriunde se ducea, răspândea voie bună și dor de viață. De aceea, lipsa lui se va simți adânc în acest exil plin de amaruri. Mulțimea de camarazi și prieteni, români și străini, care au venit să-i aducă ultimul salut, a arătat, prin prezența ei, cât de dureroasă a fost despărțirea de Gheorghe RACOVEANU. A fost înmormântat în cimitirul Waldfriedhof, pe un deal frumos, împodobit cu brazi și mesteceni, care străjuiește orașul Freising, unde și-a petrecut un sfert de veac din amarul exil.

<KLUG, HEITER, LIEBENSWERT>

Sub acest titlu, ziarul <Münchener Merkur – Freisinger Zeitung> din 6-7 mai 1967 publică următorul necrolog pentru Gheorghe Racoveanu, pe care-l redăm, în traducere românească:

<La 1 mai s-a stins din viață, la Freising, în urma unui atac de inimă, scriitorul și jurnalistul român Gheorghe Racoveanu. S-a născut la 10 februarie 1900 în Crăguești (România). A făcut studiile teologice la Universitatea din București, specializându-se apoi în problemele Bisericii Orientale (Ortodoxe). A fost unul dintre discipolii cei mai apropiați și apreciați ai profesorului și gânditorului român Nae Ionescu, cunoscut în străinătate, în cercurile de specialitate, care a jucat un rol însemnat în viața culturală românească dintre cele două războaie. Împreună cu el a fon-

dat și redactat revista teologică <Predania> și a colaborat regulat la ziarul acestuia (Cuvântul)>.

Frământările vieții politice românești începând din 1940 l-au constrâns să ia spinoasa cale a exilului.

Constantin Papanace

CUPRINS

Prefață	5
Partea I	
Mișcarea Legionară și Biserica	16
Partea a II-a	
Despre ființa și existența Mișcării Legionare a lui Corneliu Codreanu	35
Partea a III-a	
Mărturii legionare și creștine (publicate în Orientări pentru Legionari)	49
Partea a IV-a	
Omenia și frumusețea cea dintâi – cu un cuvânt înainte de Mircea Eliade –	71
Postfață	85

Nu mă îndoiesc că exegeza lui Racoveanu va figura într-o zi alături de alte interpretări clasice ale realităților românești, semnate de nume ilustre, de la Mihai Eminescu și Hașdeu la Lucian Blaga și Mircea Vulcănescu.

Mircea Eliade
Chicago University, 15 aprilie 1962

BIBLIOTECA VERDE

Nr. 22

Gheorghe RACOVEANU

MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISERICA

FIINȚA ȘI EXISTENȚA MIȘCĂRII LEGIONARE
MĂRTURII

Cu o prefață de Constantin PAPANACE

EDITURA "ARMATOLII"
CETATEA ETERNA
1973

COLECȚIA « BIBLIOTECA VERDE »

Director : C. PAPANACE
25087 SALO (Provincia Brescia) ITALIA

AU APĂRUT :

- 1 VERIANUS Concepția de viață și stilul de luptă legionar.
- 2 Constantin PAPANACE PRO BALCANIA. Considérations sur l'union balcanique et la solution des problèmes litigieux de ce secteur européen.
- 3 » » La persécution des minorités Aroumaines (Valaques) dans les Pays Balcaniques. Le Problème Macédonien.
- 4 » » MIHAI EMINESCU un mare precursor al Legionarismului românesc.
- 5 » » Destinul unei generații.
- 6 » » Orientări pentru legionari.
- 7 » » Justice pour les Aroumains (Valaques).
- 8 » » Martiri Legionari.
- 9 » » Orientări politice în primul exil (1939-1940).
- 10 Ion I. MOȚA Corespondența cu Serviciul Mondial (1934-1936).
- 11 Constantin PAPANACE Identitatea unor nume patronimice la Italieni și Aromâni.
- 12 » » L'Origine et la conscience nationale des Aroumains. (La terreur grecque en Macédoine.)
- 13 » » Le droit d'asile politique et le problème des minorités ethniques opprimées.
- 14 » » Spre o democrație social-creștină. (Orientări pentru Legionari.)
- 15 » » La genesi ed il martirio del Movimento Legionario Romeno.
- 16 » » Colecția « Orientări pentru Legionari » Vol. I.
- 17 Nae IONESCU Fenomenul Legionar.
- 18 Constantin PAPANACE Despre Căpitan, Nicadori și Decemviri.
- 19 Colecția « Orientări pentru Legionari » Vol. II
- 20 Colecția « Orientări pentru Legionari » Vol. III
- 21 Constantin PAPANACE Indreptar legionar în Exil.
- 22 Gheorghe RACOVEANU Mișcarea Legionară și Biserica.

COLECȚIA POLITICĂ ȘI RELIGIE

Gheorghe RACOVEANU

MIȘCAREA LEGIONARĂ ȘI BISERICA

Ființa și Existența Mișcării Legionare

MĂRTURII

Cu o prefață de Constantin PAPANACE

(Text apărut în primă ediție la editura
„ARMATOLII” – CETATEA ETERNĂ, 1973)

FUNDAȚIA CULTURALĂ BUNA VESTIRE

Sf. Paști, 1938, 24 Aprilie.

... „Aștept învierea Domnului.

Să cer o lumânare plutonierului. Aici n-are de unde să cumpere dar poate va fi având vreuna în plus acasă la el...

Cei doi ofițeri au venit și ei să-și facă serviciul înainte de închidere. Mai ales că, în camera unde sunt adus de ieri nu arde becul.

Ce nenorocire! Îmi trece prin minte că e un semn rău. Pentru prima oară în viață voi face învierea fără lumină. Pe întuneric. Singur.

Dar ofițerii și plutonierul – după mai multe încercări au aprins lumina. Mi-au adus și o mică lumânare de ceară, pe care mi-au dat-o cu o deosebită bunăvoință.

Ei în puținele minute de vizită reglementară de două sau trei ori pe zi, nu vorbesc cu mine. Nici ei nu au ce să-mi spuie, nici eu nu-i întreb nimic. Singurele lor cuvinte sunt: „Aveți nevoie de ceva?” La care eu răspund întotdeauna: „Nu“.

Dar simt în ochii lor că ei înțeleg tragedia mea sufletească. Își dau seama de importanța culpei mele și de răspunderea conducerii unei Mișcări de peste un milion de suflete, în care se joacă soarta unei națiuni, ca și de durerile care îmi străpung inima pentru cei de acasă și pentru fiecare din sutele și chiar miile de legionari care în clipa aceasta primesc aceleași aspre chinuri.

Înțeleg și situația de umilință în care sunt aruncat. Căci privațiunea de libertate e una, iar ceea ce e cu mine aici e umilire, e degradare până la maximum a ființei umane.

Ceea ce nu înțeleg sunt poate uneltirile și toate diavoleștile planuri care se pun la cale pentru nimicirea mea și a „Mișcării mele“.

(din „Însemnări de la Jilava“ de Corneliu Codreanu)

PREFAȚĂ

În acest volum publicăm niște texte ale mult regretatului cărturar și erudit teolog, care a fost Gheorghe Racoveanu. Unele din aceste texte sunt inedite.

În partea I-a,, se reproduce o conferință intitulată „Mișcarea Legionară și Biserica“ pe care G. Racoveanu a ținut-o la 15 Martie 1943, la trei ani de la moartea maestrului său Nae Ionescu, în fața grupului legionar internat în lagărul Buchenwald. După cum se va vedea din cele ce urmează, autorul, pornind de la convingerea că „examinarea unei probleme care – orice s-ar spune – rămâne problema centrală a Mișcării noastre și mândria noastră cea mare“ – analizează în lumina doctrinei creștine ortodoxe, mai toate aspectele acestei importante probleme. Perspectiva prin care discută faptele este aceea a unui mărturisitor. După ce, în prealabil, atrage atenția asupra ermeneuticei, adică operația care „cu ajutorul citatelor din Noul Testament se poate susține orice; se poate susține și contrariile..“, el conturează „criteriul adevărului în ortodoxie“. În această lumină, Racoveanu discută cu toată franchețea și cazul acelor camarazi cari, în momente de disperare, au recurs la fapte de extremă violență. Cum se exprimă dintru început, lui „nu-i place să ocolească dificultățile“. Precizează că „uciderea cu voie, fără voie, în legitimă apărare, ori în atac.. rămâne un păcat.“ Că uneori Biserica iartă păcatul asta nu modifică situația. Păcatul iertat nu poate fi confundat cu fapta, cu porunca evanghelică. Referindu-se la fapta Nicadorilor, „plenipotențieri ai destinului comunității noastre, care au fost aduși în situația de a pedepsi pe călăii sufletului nației“, ține să amintească că „Biserica Ecumenică nu pedepsește pe împuterniciții comunității de des-

tări pentru Legionari". Mai mult: Gheorghe Racoveanu a participat la toate adunările legionare din exil și totdeauna a susținut cu ardoare linia mișcării fixată de Căpitan, singura care poate duce Neamul Românesc spre adevărata lui mântuire.

Năpraznica moarte vine deci să sece un izvor de înaltă spiritualitate românească, de inepuizabilă energie animatoare, de spirit combativ, de dragoste pentru treabă românească și creștină, de robust optimism pentru viață. Prezența lui era mereu tonifiantă. Oriunde se ducea, răspânda voie bună și dor de viață. De aceea lipsa lui se va simți adânc în acest exil plin de amaruri. Mulțimea de camarazi și prieteni, români și străini, care au venit să-i aducă ultimul salut, a arătat prin prezența ei, cât de dureroasă a fost despărțirea de Gheorghe RACOVEANU. A fost înmormântat în cimitirul Waldfriedhof, pe un deal frumos, împodobit cu brazi și mesteacăni, care străjuiește orașelul Freising, unde și-a petrecut un sfert de veac din amarul exil.

„KLUG, HEITER, LIEBENSWERT“

Sub acest titlu ziarul „Münchener Merkur – Freisinger Zeitung“ din 6-7 Mai 1967 publică următorul necrolog pentru Gheorghe Racoveanu, pe care-l redăm în traducere românească:

„La 1 Mai s-a stins din viață la Freising, în urma unui atac de inimă scriitorul și jurnalistul român Gheorghe Racoveanu. S-a născut la 10 Februarie 1900 în Crăgusești (România). A făcut studiile teologice la Universitatea din București, specializându-se apoi în problemele Bisericii Orientale (ortodoxe). A fost unul din discipolii cei mai apropiați și apreciați ai profesorului și gânditorului Nae Ionescu, cunoscut în străinătate în cercurile de specialitate, care a jucat un rol însemnat în viața culturală românească între cele două războaie. Împreună cu el a fondat și redactat revista teologică „Predania“ și a colaboart regulat la ziarul acestuia („Cuvântul“).

Frământările vieții politice românești începând din 1940 l-au constrâns să ia spinoasa cale a exilului.”

Pentru comentariu scrie sau telefonați la
F.O.R = Familia Ortodoxă Română "Pământ strămoșesc" din
CRISTIAN NEAGOE - București - colega GRIVITEI Blce 46.
Se A. Etel 7 Ap 1 sector 1 - Tel. 61/650.63.24.
F.O.R "Pământ strămoșesc" a constituit un FOND pentru
construirea Monumentului Căpitanului de la Tâncăbeșu.
Ajudorul d-voastră în minuta aceasta este bine venit.
64 la adresa sus menționată! Prețasea, se știe
căritățile!

Profetul

lui Corneliu Codreanu

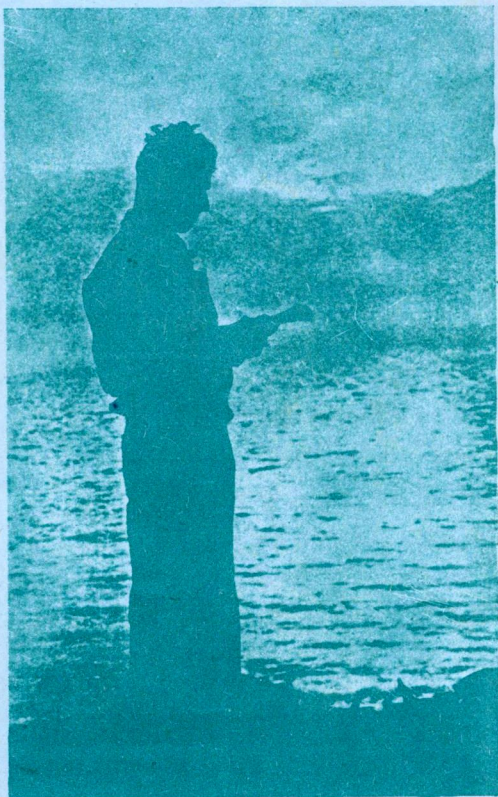
În noaptea Sfântului Andrei de iarnă
Când apar strigoii la fereastră
Și ies haitele de lupi la drumul mare
Jubila Estera în alcovul ei triumfătoare.

Destul a vorbit Profetul în pustiu
Ucis cu pietre de poporul zurbagiu:
„Trezește-te Cetate din adâncul somn de moarte.
Va veni o zi
Când nimic din tot ce-a fost nu va mai fi
Oamenii de spaimă vor amuți
Inscripțiile cu evocarea vremilor trecute
Vor deveni din an în an tot mai mute.
Vor amuți și cărțile în hrube ferecate
Istoriile laice și istoriile sfinte.

Ia aminte Sodomă desfrânată
de Cel de Sus blestemată
nălucă în noapte uitată
de buldozere demolată
Vei aștepta minuni de undeva
să te salveze careva
Dar și minunile vor întârzia.

Cetate zăludă
Cine are urechi de auzit să audă.

Simion Ghinea
30 noiembrie 1938

"Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia, cu toți morții și cu toți regii și împărații lor. Având fiecare neam locul său înaintea tronului lui Dumnezeu. Acest moment final, «învierea din morți», este telul cel mai înalt și cel mai sublim către care se poate înălța un neam!"